Proletarci vseh dežel, združite se!

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Poštnina plačana v gotovini

IZ DANAŠNJE ŠTEVILKE:

Kongres Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru — Resolucija predsedstva Nacionalnega komiteja, predstavnikov vseh družbenih organizacij in javnih delavcev
Javno pismo Davida Domenica vodstvu Komunistične partije Italije
Drava je bila premagana
Tekmovalni uspehi kmečkih delovnih zadrug — Nova številka »Dela«
Jugoslavija svetovni prvak v jadranju — Obvestila

Leto XI. — Štev. 171 | Ljubljana, sreda, 19. julija 1950 | Mesečna naročnina din 50.— | Izhaja vsak dan razen ob petkih | Cena din 2.—

Kongres Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru

Naša vlada in ljudstvo sta enoten kolektiv v boju za mir, za ohranitev neodvisnosti in za enakopravno sodelovanje med narodi

V imenu vlade FLRJ je pozdravil kongres MILOVAN DJILAS

Beograd, 18. julija. Včeraj se je začel v veliki dvorani Ljudske skupščine FLRJ kongres Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru, ki se ga je udeležilo veliko število znanih javnih delavcev, predstavnikov množičnih, družbenih, znanstvenih in kulturnih organizacij ter ustanov, predstavniki JA in veliko število delovnih ljudi.

Kongres je začel predsednik Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru dr. Josip Vidmar, nato pa so pozdravili kongres v imenu Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj, v imenu vlade FLRJ minister Milovan Djilas in v imenu vlade LR Srbije predsednik Petar Stambolič.

Predsednik CO Zveze sindikatov Jugoslavije **Djuro Salaj** je naglasil v svojem govoru, da se jugoslovanski narodi na čelu s svojim delavskim razredom zavedajo moči, ki jo imajo pristaši miru na vsem svetu. Zavedajo se, da so te sile tako močne, da se lahko upro vojnim hujskačem in da jih obrzdajo v njihovih načrtih. Delovni ljudje naše države, ki solidarizirajo z vsemi tistimi pristaši mirovnega gibanja, ki iskreno teže k utrditvi miru in miroljubnemu sodelovanju na svetu, so pripravljeni dati vso svojo pomoč ter se neomajno boriti za nedeljivi mir, za pravico slehernega naroda do neodvisnosti in samostojnega notranjega razvoja, za gospodarsko in kulturno sodelovanje med narodi. Danes je temeljna naloga mednarodnega delavskega gibanja in gibanja za mir, je dejal Djuro Salaj, da se vsi pošteni ljudje na svetu aktivno uprejo tako politiki, ki prihaja z Zapada kakor tudi politiki, ki prihaja z Vzhoda, ki želi vsiliti svojo voljo drugim narodom in naprednim gibanjem.

Nato je v imenu vlade FLRJ pozdravil kongres minister Milovan Djilas, ki je dejal:

Govor tovariša Milovana Djilasa

»Tudi danes so tukaj nastopili predstavniki našega celotnega družbenega življenja in mislim, da se mora prav danes in prav na tem mestu slišati tudi beseda tistih, ki niso samo družbeni delavci, temveč tudi odločajo o politiki naše države. Ta naloga je pripadla meni in prizadeval si bom, da bom čim krajši.

Celotna zgodovina od francoske do Oktobrske revolucije in zgodovina po tej zadnji revoluciji nam dokazuje kljub vsem reakcionarnim oviram, da stalno napredujejo — na eni strani svoboda in neodvisnost narodov, na drugi strani pa povezovanje in zbliževanje narodov na vseh področjih življenja. Vsi osvajalci so v tem razdobju propadli prav zaradi tega, ker so prezirali ta zakon sodobne zgodovine, to zgodovinsko stremljenje narodov in ljudskih množic. In vsi bodo prav zaradi tega neizbežno propadli tudi v prihodnje. To nam potrjujeta dve zadnji svetovni vojni, imperialistična od leta 1914—1918, v kateri je tako prva kot druga stran zgubila svoje postojanke, ki jih je imela, in vojna od leta 1939—1945, ki se je končala z zlomom tistih, ki so začeli osvajalno vojno.

Zgodovina naših narodov od nastanka prvih narodnih držav Srbije in Črne gore tudi potrjuje to resnico. Stremljenje naših narodov po svobodnem narodnem razvoju in dobrohotnem sodelovanju z drugimi narodi se je vedno bolj zmagovito prebijalo in se končno prebilo skozi številne zunanje ter notranje ovire.

Če drugi narodi in naši sosedi še niso tega dosegli, ne pomeni, da v prihodnosti ne bodo uspeli, kajti k temu vodi ves objektivni sodobni razvoj tako v kapitalizmu kakor tudi v socializmu in bo nujno dovedel narode do spoznanja, da bodo razbili ter odstranili notranje in zunanje družbene ovire — naj se kažejo »demokratične« ali »socialistične« — ki zavirajo ta razvoj. Volje in gibanja zgodovine, volje in gibanja narodov ne more nobena sila, pa čeprav bi bila še tako surova in nečloveška, zaustaviti.

Danes se nemiroljubne in hegemonistične sile, ki so zbrale sodobne, pa tudi stoletne in tisočletne osvajalne izkušnje, prikrivajo na različne načine, z različnimi gesli, toda bistvo ostaja isto: upirajo se takemu razvoju, t. j. svobodi in neodvisnosti narodov ter prostovoljnemu sodelovanju med narodi po načelu enakopravnosti. Po pravilu poskuša ena stran s strašilom komunizma prestrašiti posamezne narode in zaustaviti njihovo stremljenje po svobodnem narodnem razvoju, druga stran pa izkorišča borbo narodov in delovnih množic za širjenje svoje hegemonije. Pri tem, zaradi prevare preprostih ljudi, ki žele miru, ker hočejo svoboden in neoviran razvoj svoje države ter enakopravno in miroljubno sodelovanje z drugimi narodi, obilno širijo različne miroljubne fraze in izjave ter organizirajo »miroljubne« akcije. Naši narodi, ko so danes od najbolj zaostalega kmeta do vlade FLRJ zgled odkritih namenov in iskrene borbe za mir oziroma borbe za resnično neodvisnost tako svojo kakor tudi drugih narodov in za stvarno enakopravno sodelovanje z drugimi narodi ne glede na to, kakšni so njihovi notranji režimi, so prav zaradi takega doslednega stališča preizkusni kamen miroljubnih in demokratičnih izjav posameznih velesil in preverjenja različnih deklaracij z dejanji. Zaradi tega verjetno ni naključje, da so prav naši narodi postali tarča srditih napadov tistih, ki pravijo, da so vso svojo silo in um posvetili borbi za svobodne enakopravne narode in miroljubno enakopravno sodelovanje med narodi.

Če nas danes razglašajo za nemiroljubno in nedemokratično silo, tedaj v resnici govore o sebi in skrivajo svoje dobude. Zaradi tega moramo reči, da jugoslovanski narodi žele in hočejo živeti z vsemi narodi v miru, hočejo z njimi mirno sodelovati, ne da bi s čimer koli ovirali njihov notranji razvoj. In dalje, da hočejo gospodariti v svoji domovini in da njene sile, bodisi politične, vojaške ali gospodarske, ne ogrožajo nobenega naroda, da v njej nobena tuja država nima niti ne more imeti nikakih sredstev ali skupin, s katerimi bi ogrožala kako drugo državo. In končno, da vlada ter vsi državni in družbeni činitelji Jugoslavije nimajo ne tajnih ne javnih obveznosti ali sporazumov z nobeno tujo vlado ali kako politično skupino, prav tako pa se tudi ne bavijo s kakršnimi koli načrti, da bi s čimer koli ogrožali kako drugo državo.

Vse naše ljudstvo, od spodaj do zgoraj, se je predalo z vsemi svojimi silami, telesnimi in duševnimi, plemenitemu ustvarjalnemu delu za boljše življenje in ustvaritev novih družbenih odnosov, nove, v resnici ljudske in zares socialistične demokracije. Zaradi tega se vse sile Jugoslavije, tako državne kakor tudi družbene, bore, da bi zagotovile pogoje za tako delo in za mir med narodi oziroma za vsestransko sodelovanje narodov na podlagi enakopravnosti, za neoviran notranji razvoj narodov.

Zato je treba tukaj jasno in nedvoumno reči, da naši narodi in njihovi državni organi streme in žele, da bi se vsa vprašanja, za katera mislijo voditelji teh držav, da so sporna, rešila s sporazumevanjem, na način, ki ne bi žalil ne ugleda teh držav, ne suverenosti in enakopravnosti naše države, kot so to tudi sicer doslej izjavljali in v resnici želeli.

Posebej je treba nekaj povedati o sosednih državah, in sicer zaradi tega, ker ima povečana kampanja neresnic ter groženj in organiziranje najrazličnejših izpadov v teh državah proti naši državi, očividno za smoter prikriti resnico o miroljubni politiki naše države na eni strani in pravo krivdo za take odnose ter njihove sumljive namene na drugi strani.

Bolgarski narod naj nikoli ne pozabi, da so ga njegovi oblastniki po nagovoru in v korist tujih sil pritegnili v zadnji dve veliki svetovni vojni, da je nepravično napadel našo državo. Iz teh vojn je izšel okrvavljen, osiromašen in ponižan. Politika, ki jo danes zasledujejo odgovorni krogi Bolgarije proti Jugoslaviji, ni in ne more biti delo samega bolgarskega naroda in gre po poti, ki se v ničemer ne razlikuje od tistih, po katerih so hodili prejšnji režimi in vlade. Zopet se na široko propagirajo »argumenti«, da sta se dve svetovni vojni nepravično končali za Bolgarijo, v čemer se skriva opravičilo za nepravične in neizzvane napade na našo državo v preteklosti in aspiracije do tujih, nebolgarskih ozemelj. Bolgarska uradna politika zopet brez stvarnih razlogov, ki bi izvirali iz kakega spora med našo državo in Bolgarijo, zastruplja odnose med našima državama. Toda vlade in režimi prihajajo in odhajajo, a narodi ostanejo ter se jim je treba boriti in se morajo boriti proti ostankom preteklosti in vsemu tistemu, kar ogroža naše prijateljsko sodelovanje. Tudi bolgarski narod mora danes vedeti, da naši narodi niso krivi nesreč in žalitev, ki jih je moral pretrpeti, prelivajoč kri za tuje koristi, in da naši narodi in naša vlada z vsemi silami delajo na tem, da bi živeli z njim v prijateljskih odnosih in pri tem spoštovali njegovo neodvisnost.

Isto lahko rečemo tudi za madžarsko ljudstvo in za odgovorne činitelje na Madžarskem. Kar se pa tiče romunskega ljudstva in vladajočih krogov v Romuniji, moramo naglasiti, da niti prej niti v novejši zgodovini ni prihajalo med našimi narodi in romunskim narodom do sporov. Zato je še bolj očitno, da je sovražna politika odgovornih činiteljev te države proti naši državi samo rezultat vplivov od zunaj, ni pa bilo kakih dejansko spornih in nerešljivih vprašanj.

In končno sedaj, ko se tako širijo laži o naših načrtih za razdelitev Albanije, za katerimi se dejansko skriva napadalna in nedemokratična politika vlade Enverja Hodže — na eni strani in prikrivanje hegemonističnih zahtev drugih sil, katerim naj bi taka strašila služila kot moralni izgovor, da »zaščitijo« to majhno državo pred takimi in podobnimi razdelitvami, moramo reči, da smo vedno želeli in delali vse, kar je od nas odvisno, da bi bila Albanija svobodna in neodvisna in da bi napredovala na vseh področjih. Albansko ljudstvo mora vedeti, da so jugoslovanski narodi in njihova vlada bili in ostali njegovi prijatelji in da nimajo nobenih načrtov, ki bi ogrožali njegov mir, neodvisnost in ozemeljsko nedotakljivost, in zato tudi niso prav nič odgovorni za temno in nečastno igro, v katero ga spravlja albanska vlada v nasprotju z njegovimi zgodovinskimi težnjami in dejanskimi današnjimi koristmi.

Navzlic temu pa se takšni resnici o politiki sosednjih vlad do naše države z naše strani ni postavljalo niti se danes postavlja — kot pogoj za mirno sodelovanje in normaliziranje odnosov — kakršno koli mnenje teh vlad ali notranjega stanja v teh državah. Reševanje in ureditev teh vprašanj pripada in mora pripadati samo tem narodom in nobenemu drugemu. To je bilo in je ostalo naše stališče. Pravic, ki jih zahtevamo za naše narode, nimamo pravice niti jih ne mislimo nikdar kratiti drugim narodom.

Naša država — znotraj čvrsta in združena, v kateri ni med politiko vlade in dejanskimi težnjami ljudstva nobene razlike, temveč i vlada i ljudstvo predstavljata enotni kolektiv v borbi za mir, za ohranitev neodvisnosti, za spoštovanje pravic drugih narodov in pospeševanje vsestranskega enakopravnega sodelovanja med narodi — stoji kot granitna stena, svetlega, častnega, plemenitega in herojskega lika v poplavi vsakršnih laži, izmišljotin in groženj. Videti je, da mnogi podcenjujejo to notranjo silo nove Jugoslavije, ki se je tako neomajno izpričala v minuli vojni. Pred tem, pa tudi v zadnjih dveh ali treh letih, se nam včasih zdi, kakor da ne bi iz dosedanjih napačnih računov dobili potrebnega pouka. Ni je danes sile, ki bi utegnila streti naše narode v njihovi borbi za neodvisnost in prijateljstvo z drugimi narodi, v dosledni borbi za mir med narodi, za enake pravice malih in velikih narodov, zaostalih in razvitih držav.

Zato ta skupščina, izražajoč to notranjo enotnost, čvrstost in doslednost naše države v borbi za enakopravne odnose med narodi, hkrati govori svetu resnico o delovnih ljudeh naše države in njihovih predstavnikih, ki se enodušno bore za mir na svetu in za mir na svojih mejah.

Izvolitev novega Nacionalnega komiteja

Kongres je izvolil za člane Nacionalnega komiteja: škofa: Antona Aksamoviča, Iva Andriča, Mitra Bakiča, Antona Baraca, dr. Aleksandra Belića, Ivana Božičeviča, Marijana Breclja, Dušana Bakiča, Branka Čopiča, Vladimira Dedijera, Dora Filipoviča, Svetozara Gligoriča, Avda Huma, Osmana Karabegoviča, Ivana Karaivanova, Blaža Koneskega, Miroslava Krležo, Muftija Kurta, Radovana Lalića, Predraga Lavriča, Božidara Maslariča, prof. Melika, prof. Milankoviča, Kirila Miljovskega, Olge Mijoševič, Mila Milunoviča, Čedomira Minderoviča, Mitro Mitrovič, Milijana Neoričiča, škofa Velimira Rajiča, msgr. Rittiga, Toma Roksandiča, Djura Salaja, Izidorja Sekuliča, Vladimira Simiča, Vidoja Smijevskega, Sinišo Stankoviča, Ervina Šinka, Pala Šotija, Andrijo Štampara, Vido Tomšič, Josipa Vidmarja in Aca Iceva. Člani Nacionalnega komiteja so imeli takoj po izvolitvi sejo, na kateri so se konstituirali. Za predsednika je bil znova izvoljen Josip Vidmar. Za prvega tajnika so izvolili Mila Vitoroviča, generalnega sekretarja Združenja novinarjev FLRJ, za drugega tajnika pa Blaža Tonevskega, književnika iz Makedonije. Za člane izvršilnega odbora Nacionalnega komiteja so bili izvoljeni: Ivan Božičevič, škof Anton Aksamovič, Vladimir Dedijer, Avdo Humo, Ivan Karaivanov, Muftija Kurt, Miroslav Krleža, Božidar Maslarič, Čedo Minderovič, Mitra Mitrovič, Milijan Neoričič, škof Vladimir Rajič, Vladimir Simič, Ervin Šinko in dr. Andrija Štampar.

Zagotovitev miru v svetu je življenjsko vprašanje najširših ljudskih množic

Resolucija predsedstva Nacionalnega komiteja, predstavnikov vseh družbenih organizacij in javnih delavcev

Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru je obravnaval vprašanje borbe za mir in poslušal mnenje predstavnikov množičnih organizacij, javnega in kulturnega življenja Jugoslavije ter je na podlagi tega sprejel naslednje sklepe:

Narodi Jugoslavije posvečajo danes s svojo vlado na čelu največjo aktivnost mirnemu ustvarjalnemu delu za gospodarski in kulturni dvig države, pri čemer grade v njej novo socialistično družbo. Zaradi tega so življenjsko zainteresirani, da se ohrani mir na njihovih mejah, na Balkanu in po vsem svetu.

Naši narodi, ki se bore za mir in podpirajo sleherno iskreno delavnost za ohranitev in utrditev miru, se hkrati bore tudi za spoštovanje načel enakopravnosti med narodi in državami in svoboden notranji narodni razvoj teh narodov. Žigosajo sleherno politiko, ki vodi do povečanja vojne nevarnosti v svetu in obsojajo oboroževalno tekmo. Nasprotujejo uporabi atomske bombe in drugih sredstev za uničevanje. Z besedami in dejanji se bore za uresničitev načel Organizacije združenih narodov, s čimer se aktivno bore in solidarizirajo z željami milijonov preprostih ljudi v vseh državah sveta po nedeljivem miru.

Boreč se za svobodni razvoj in samostojnost, so se Jugoslovani v drugi svetovni vojni uspešno uprli napadu nemških, italijanskih, madžarskih, bolgarskih in drugih osvajalcev. V tej borbi je dal življenje vsak osmi državljan te države. Te velikanske žrtve niso bile zaman, kajti jugoslovanski narodi so si z zmago v vojni zagotovili svobodo in pravico, da grade svoj notranji red tako, kot to želi velikanska večina državljanov. Po vojni so državljani Jugoslavije zastavili vse svoje sile, da bi zacelili velikanske vojne izgube in pustošenja, da bi z graditvijo socializma utrdili neodvisnost svoje države in omogočili čim višjo stopnjo svobode ter blaginje slehernega posameznika in vseh svojih narodov, ki so toliko stoletij živeli v suženjstvu, zaostalosti ter bedi.

Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru razglaša pred vso svetovno javnostjo: 1. Da Jugoslavija, ki spoštuje pravico slehernega naroda do svobodnega in samostojnega razvoja, nima in ne more imeti nikakih napadalnih namenov proti drugim državam, da ne bo nikoli prijela za orožje kot sredstvo svoje narodne politike, razen v samoobrambi.

2. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da razlike v družbeni ureditvi posameznih držav ne smejo biti vzrok za ogrožanje miru na svetu, temveč da je glavni izvor vojne nevarnosti danes v področjih vpliva, politiki neenakopravnosti med državami, politiki vmešavanja v notranje življenje drugih držav — politiki gospodarskega izkoriščanja.

Odgovornost za hladno vojno nosijo predvsem tisti krogi v posameznih državah, ki si prizadevajo razcepiti svet na dva bloka, pri čemer spreminjajo številne druge države v navadne satelite bodisi prve bodisi druge strani. Vodijo neposredno akcijo, da bi narodom ogrozili tiste pridobitve, za katere so se borili in so jih deloma dosegli v drugi svetovni vojni. Velesile se vmešavajo v notranje življenje malih držav in celo nekaterih velikih držav, določa se pot za prihod najbolj reakcionarnih vazalnih režimov, ali pa izvajajo politiko podjarmljanja z odkritim imenovanjem generalov — gubernatorjev. Na tujih ozemljih ustvarjajo vojaška oporišča in imajo čete ne le v državah, premaganih v vojni, temveč tudi na ozemljih bivših zaveznških držav.

Ti krogi izvajajo na ta ali oni način v obliki različnih »načrtov« ali »nesebične pomoči« v resnici politiko podrejanja ekonomike posameznih držav, za katere mislijo, da spadajo v njihovo vplivno področje. Te politike ne izvajajo več samo proti zaostalim malim državam, temveč tudi proti tako razvitim, kot so evropske države.

Sestavni del politike vplivnih področij, ki stremi še k nadaljnji razširitvi in vodi k vedno globlji razcepitvi sveta na dva bloka, je tudi politika ustvarjanja umetnih pregrad v mednarodni trgovini, kar onemogoča normalni razvoj trgovine, zlasti v Evropi, povzroča velikansko škodo vsem državam in ruši tiste temelje, na katerih naj bi se razvilo in okrepilo miroljubno sodelovanje med narodi ter državami na svetu.

Sovjetska zveza in vzhodnoevropske države so šle v tej politiki še korak dalje in vodijo proti Jugoslaviji gospodarsko blokado, kakršne zgodovina gospodarskih odnosov še ni zaznamovala. Taka politika še bolj ruši mir v Evropi in na svetu.

V opravičilo politike vplivnih področij, ki je tudi dovedla do vedno ostrejše razcepitve sveta na dva bloka, si izmišljajo najrazličnejše nedemokratične in neznanstvene teorije »o prednosti znanosti« in »vodilni vlogi« kake velesile, o prednosti »načina življenja« druge velesile, zanikajo kulturne in znanstvene uspehe posameznih narodov, ustvarjajo monopol pri širjenju tendenčnih obvestil in si izmišljajo različne laži za vodenje »hladne vojne«.

3. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da ima vsaka država pravico do obstanka, do popolne neodvisnosti in suverene enakosti z drugimi državami, kakor tudi pravico, da ščiti in varuje te svoje pravice, svoj obstoj in ozemeljsko nedotakljivost.

Zgodovina je pokazala, da te neodtujljive pravice slehernega naroda in vsake države ne more uničiti nikaka sila, nikako nasilje. V vseh državah, katerih neodvisnost je ogrožena, prav tako pa tudi v ljudskih množicah držav, katerih vodstva vodijo napadalno politiko, se vedno bolj krepe tiste sile, ki se upirajo politiki vplivnih področij in vedno odločneje zahtevajo, da se uresničijo načela, da ima vsak narod pravico do svoje državnosti in neodvisnosti, da ima vsak narod pravico v svoji državi korakati po tisti razvojni poti, ki ustreza njegovim dejanskim koristim. Stvar miru je neločljiva od borbe proti politiki vplivnih področij, proti hegemoniji katere koli sile nad drugimi državami.

4. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da ima sleherni narod pravico do samoodločbe, ki vključuje tudi pravico do ustvaritve lastne suverene narodne države.

Sodobni razvoj na svetu dokazuje, da more biti spoštovanje te pravice, zlasti, kar zadeva kolonialne in polkolonialne narode, močan činitelj za utrditev miru. Zato lahko politika nepriznavanja rezultatov kitajske revolucije, preprečevanje azijskim in afriškim narodom, da organizirajo svoje države v skladu z željami narodov, samo škoduje stvari miru na svetu. To najočitneje dokazuje primer Koreje, kjer sta tekmovalnost in vmešavanje velesil dovedla do izbruha vojne, ki povečuje nevarnost za svetovni mir in ogroža narodno neodvisnost korejskega naroda. Nasprotno pa je priznanje pravice do državnosti Indiji, Pakistanu, Indoneziji in nekaterim drugim državam na Srednjem ter Bližnjem vzhodu pozitivni element miru in nadaljnjega razvoja teh narodov. Prizadevanje kolonialnih in polkolonialnih narodov za ustvaritev lastnih suverenih narodnih držav se danes vedno bolj uresničuje kljub odporu tistih kolonizatorskih sil, ki so zagrizeni nasprotniki slehernega napredka in spremembe sedanjega stanja v njihovo škodo.

5. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da so sile miru v vseh državah sveta resna materialna sila, ki je sposobna obrzdati zahteve napadalnih krogov, da bi svet znova pahnili v prelivanje krvi.

Dogodki zadnjih let in mesecev so dokazali, da je izzivanje vojnega razpoloženja postalo praksa, tako najbolj reakcionarnih krogov na Zapadu, kakor tudi informbirojevske propagande in političnih groženj, to pa jim v prvi vrsti služi razen za medsebojno podcenjevanje tudi kot sredstvo za nadaljnje razširjenje njihove hegemonije, za dušitev slehernega odpora proti njihovi hegemonistični in napadalni politiki z izgovorom borbe proti imperializmu ali na drugi strani »obrambe civilizacije pred komunizmom«, kajti stvarnost dokazuje, da je sovjetska doktrina »borbe proti imperializmu« v resnici krinka za nadaljnjo razširitev hegemonije ZSSR. Prav tako je tudi zapadna doktrina »obrambe civilizacije pred komunizmom« naperjena proti resničnim silam napredka in socializma v svetu ter pomaga ZSSR pri vodenju hegemonistične politike. Hladna vojna je postala metoda za držanje v absolutni poslušnosti držav in narodov, ki so bili postavljeni v podrejeni položaj, ali pa političnih skupin, ki nastopajo kot eksponenti te ali druge sile.

6. Ker poznajo razpoloženje množic za mir, skušajo napadalni krogi v tej ali oni velesili prikriti pravi značaj svoje hegemonistične politike s hrupnimi frazami o svoji miroljubnosti.

Ti krogi se skušajo dokopati do številnih gibanj za mir na svetu, da bi jih spremenili v orožje svoje zunanje politike in izkoristili za svoje nepravične smotre razpoloženje milijonov preprostih ljudi, ki so se iskreno zbrali v številnih mirovnih organizacijah. To velja zlasti za organizacijo Svetovnega kongresa pristašev miru. Jugoslovani so bili med ustanovitelji tega gibanja, ki je zbralo okrog sebe sto in sto tisoč mož in žena v iskreni želji za mir. Odkar pa Jugoslavija ni pristala, da bi se podredila hegemonizmu ZSSR in prodala svojo svobodo in neodvisnost, so organi ZSSR pritisnili na vodstvo Svetovnega kongresa pristašev miru, da se pridruži politiki ZSSR proti Jugoslaviji. Tako je največji del vodstva

(Nadaljevanje na 2. strani)

RESOLUCIJA predsedstva Nacionalnega komiteja, predstavnikov vseh družbenih organizacij in javnih delavcev

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Svetovnega kongresa pristašev miru zanemaril svojo glavno dolžnost borbe za mir, zlorabil svoj položaj in se spremenil v navadni propagandni organ nepravične napadalne sovjetske zunanje politike proti Jugoslaviji in v orodje za prikrivanje nemiroljubne sovjetske politike z miroljubnimi frazami. Naši narodi so popolnoma solidarni z željami in prizadevanji pristašev svetovnega mirovnega gibanja, ki iskreno žele mir, toda hkrati morajo nujno žigosati tiste ljudi iz vodstva tega gibanja, ki zavestno delajo na tem, da bi mirovno gibanje ideološko in organizacijsko postavili na napačne temelje, o čemer najbolje govori njihovo stališče do naše države oziroma podrejanja tega gibanja politiki Sovjetske zveze. Edini »greh« Jugoslavije je v tem, da ni dovolila v pretekli vojni in da sedaj ne dovoli, da bi bila objekt katerega koli vplivnega področja, temveč se bori za svojo neodvisnost, za svojo pravico do samostojnega socialističnega razvoja.

7. Vrhovni sovjet ZSSR je dal ob mirovni kampanji izjavo, »da bo sovjetska vlada, ki je dosledno nastopala za mir in sodelovanje med narodi, tudi v prihodnje vztrajno vodila to politiko miroljubnih in prijateljskih odnosov med narodi ter izdajala nujne ukrepe po Organizaciji združenih narodov, poslužujoč se tudi vseh drugih poti za zagotovitev miru in mednarodne varnosti«. Ob tej izjavi opozarja Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru borce za mir na vsem svetu, da sovj. politika v praksi nasprotuje tej izjavi: a) taka izjava bi bila resno sprejeta samo v primeru, če bi vlada ZSSR priznala in spoštovala pravico jugoslovanskega ljudstva, da samo izvaja svojo suvereno oblast brez slehernega gospodarskega, političnega in vojaškega pritiska; b) da preneha gospodarsko blokado proti Jugoslaviji; c) da se vzdrži izzivanja, organiziranja, spodbujanja k terorističnim akcijam zaradi povzročanja neredov na ozemlju Jugoslavije; d) da ustavi izkoriščanje sovjetskih državnih radijskih postaj in drugih propagandnih sredstev, ki so bila dana na razpolago peščici emigrantov iz Jugoslavije zaradi zrušenja zakonite jugoslovanske vlade.

Nadaljevanje pritiska ZSSR in vlad v Vzhodni Evropi, ki so ji podrejene, proti Jugoslaviji, je ena najbolj surovih kršitev načel Ustanovne listine Organizacije združenih narodov in eden najnevarnejših virov za ogrožanje svetovnega miru.

8. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da je delavsko gibanje glavna sila v borbi za mir, ker je najbolj organiziran, najnaprednejši in najborbenejši element v borbi za ohranitev miru. Zaradi tega pomeni sleherna slabitev sil delavskega gibanja hkrati tudi slabitev celotne borbe za ohranitev in utrditev miru.

Toda vodstvo Sovjetske zveze, ki se je razglasilo za voditelja svetovnega gibanja pristašev miru, razbija enotnost naprednega delavskega gibanja, s čimer ruši na ta način tudi glavno silo, na kateri sloni borba za mir. Taka politika Sovjetske zveze izvira iz pomanjkanja demokratičnosti v notranjem življenju prve socialistične države, kar je dovedlo do stagnacije na vseh področjih družbenega življenja v Sovjetski zvezi.

Zmaga v drugi svetovni vojni, v kateri so dali sovjetski delovni ljudje velikanske žrtve, je še bolj okrepila hegemonistična prizadevanja voditeljev ZSSR. Številne države v vzhodni Evropi so spravili v vazalski položaj in jih podredili gospodarskemu izkoriščanju, politični ter kulturni nadoblasti ZSSR. S surovo silo in metodami neposredne okupacije onemogočajo narodom teh držav samostojni socialistični razvoj. Enake tendence kaže sovjetska zunanja politika tudi v Aziji, tako proti Kitajski, kakor tudi proti drugim državam. Napredna gibanja na svetu in pa prizadevanja posameznih narodov za združitev izkorišča sovjetska zunanja politika kot sredstvo v borbi proti drugim velesilam za razširitev svoje hegemonije.

Zato je glavna naloga mednarodnega delavskega gibanja v borbi za mir aktivni odpor proti politiki vplivnih področij, ki jo vodijo tako napadalni krogi na Zapadu kakor tudi hegemonistična kasta v ZSSR.

9. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da zavarovanje svetovnega miru ni monopol ene države, enega razreda, ene politične stranke, temveč je to življenjsko vprašanje vseh poštenih, naprednih in demokratičnih ljudi na svetu; to je življenjsko vprašanje najširših ljudskih množic in vseh narodov.

V tem gibanju je mesto za vse, ki so:

za nedeljivi mir, t. j. da je mir treba zagotoviti tako velikim kakor malim narodom, tako mir med velikimi, kakor tudi mir med velikimi in malimi za sporazumno reševanje nerešenih vprašanj v duhu Ustanovne listine Združenih narodov, s sodelovanjem vseh prizadetih držav pri reševanju teh vprašanj, nikakor pa ne s pogodbami med velikimi na račun malih držav, z delitvijo na vplivna področja, z mirom sužnjev, proti spreminjanju Organizacije združenih narodov v orodje politike te ali one velesile, za dosledno sprejetje načel Ustanovne listine Organizacije združenih narodov, proti politiki vplivnih področij in blokov, za pravico slehernega naroda do neodvisnosti, enakopravnosti in samostojnega notranjega razvoja, proti vsem oblikam politike vplivnih področij, to pa so: umetno vzdrževanje hladne vojne, oboroževalno tekmovanje, grožnja z uporabo atomske bombe in drugih sredstev za množično uničevanje, držanje pod okupacijo bivših sovražnih in številnih drugih držav, zavlačevanje podpisa mirovne pogodbe z bivšimi sovražnimi državami, proti gospodarski diskriminaciji in gospodarski blokadi, za gospodarsko sodelovanje na enakopravni podlagi med vsemi državami in za kulturno sodelovanje na podlagi spoštovanja in enakopravnosti narodnih kultur vseh narodov.

Poročilo sekretarja Nacionalnega komiteja za obrambo miru Čedomira Minderovića

Sekretar Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru Čedomir Minderović je imel referat »O udeležbi Nacionalnega komiteja Jugoslavije v borbi za mir«. Ko je razložil historiat ustanovitve Svetovnega kongresa pristašev miru, pri čemer so najbolj aktivno sodelovali tudi predstavniki Jugoslavije, je Minderović naglasil, da je do zlorab organizacije Svetovnega kongresa pristašev miru po Informbiroju prišlo že na prvem kongresu na ta način, da je bilo omogočeno, da je namesto prave delegacije, izvoljene od milijonskih množic Jugoslavije, na kongresu v Pragi sodelovalo nekaj političnih pustolovcev-izdajalcev socialistične Jugoslavije. To so dosegli na ta način, da češkoslovaška vlada ni hotela izdati potnih dovoljenj delegatom jugoslovanskih delegacij za prihod v Prago, a v lanskem oktobru je biro Svetovnega kongresa pristašev miru v Rimu poteptal odlok prvega kongresa in onemogočil udeležbo delegatom naše države pri delu komiteja s tem, da je objavil akt o izključitvi Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru iz organizacije Svetovnega kongresa.

»Danes je vsej svetovni javnosti znano,« je nadaljeval Minderović, »da je pretežni del vodstva organizacije Svetovnega kongresa pristašev miru podlegel ukazovanju Informbiroja zlasti v odnosu na sovražno politiko proti socialistični Jugoslaviji. Komiteje prištave miru informbirojevskih držav v sestavu Organizacije svetovnega kongresa pristašev miru slepo izpolnjujejo vse ukaze v nepravični, nesocialistični politiki proti naši državi.«

Nato je Minderović na kratko razložil dosedanjo delavnost Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru, poudarjajoč, da so na številnih mitingih, na gradbiščih, v podjetjih in ustanovah širom po naši državi člani Ljudske fronte, Ljudske mladine, sindikatov, AFŽ, Zveze borcev in drugih množičnih, družbenih in kulturnih organizacij izrazili svojo pripravljenost, da hočejo še bolj požrtvovalno izgrajevati socializem, in tako, gradeč svojo socialistično domovino, še bolj pomagati v borbi za mir.

V razpravi, ki se je razvila po poročilu Minderovića, je večje število kulturnih, književnih in javnih delavcev, udarnikov in udarnic izrazilo željo jugoslovanskih narodov, da se bore za obranitev svetovnega miru, temelječega na načelih enakokravnosti in miroljubnega sodelovanja med narodi. Razprava je pokazala, da so predstavniki vseh družbenih plasti v naši državi soglasno obsodili politiko, ki vodi k napadu in zasužnjevanju malih narodov ter je neprestana nevarnost za svetovni mir.

Javno pismo Davida Domenica vodstvu Komunistične partije Italije

»Zasluga ljudskih voditeljev junaške Jugoslavije je, da so pred miroljubnimi silami vsega sveta razgalili protisocialistično in revizionistično politiko ZSSR in njene agenture Informbiroja«

Rim, 18. julija (Tanjug). Član biroja Komunistične partije Italije za pokrajino Viterbo David Domenico, ki je sedaj v Jugoslaviji s skupino italijanskih poljedelskih delavcev, je v »javnem pismu«, ki je bilo objavljeno snoči v Rimu, obtožil vodstvo KP Italije za več neuspehov in padanje moči Partije, ker je informbirojevsko vodstvo podrejeno sovjetskim voditeljem.

V dolgem pismu, ki je natisnjeno v obliki brošure na nad 50 straneh, se David Domenico predvsem dotika svojega osebnega primera in navaja, da je bil 16. marca letos izključen iz Partije v nasprotju z določbami statuta in zaradi lažnivih obtožb, da je bilo njegovo delo »izdajalsko« samo zato, ker je vztrajno zahteval pojasnila za nedemokratično ravnanje in obrekovanje socialistične Jugoslavije in njenih narodov.

V drugem poglavju javnega pisma analizira Domenico »socialistične metode«, ki jih uporabljata Informbiro in sovjetsko vodstvo v borbi proti majhni socialistični državi. Sklicujoč se na Marxa in Lenina, dokazuje Domenico, da so bili vzroki za spor v neenakopravnih odnosih med ZSSR in Jugoslavijo, ter poudarja, da je revizionistično stališče ZSSR prizadelo hud udarec mednarodnemu delavskemu gibanju. Sovjetski voditelji — je rečeno nadalje v pismu — odrekajo drugim narodom pravico do socialistične graditve, podcenjujejo prispevek drugih narodov v narodnoosvobodilni borbi in hkrati do zvezd povzdigujejo tako imenovano »vodilno socialistično državo«. Na ta način neogibno zapadajo v najvulgarnejši nacionalizem, namesto da bi izvajali nauke Lenina. S takim napačnim revizionističnim stališčem je povzročil Informbiro gospodarsko blokado Jugoslavije, z raznimi nasilnimi in izzivalnimi dejanji sovjetskega vodstva pa so bili vsi vojaški sporazumi razveljavljeni.

V pismu je nadalje rečeno, da pravi komunisti nikoli ne bodo mogli sprejeti »teoretičnega opravičila«, ki ga daje ZSSR za to borbo proti Jugoslaviji, češ da »namen posvečuje sredstvo«, kajti za dosego socialističnih smotrov so dovoljena samo socialistična sredstva, se pravi, visokomoralna in resnična. David Domenico odločno pobija informbirojevske trditve, da gre v tem primeru za »fašistično državo« in za borbo proti »fašistični kliki« ter navaja izjave Palmira Togliattija, objavljene po njegovi vrnitvi iz Jugoslavije 1945, ter nedavne izjave več vplivnih javnih in naprednih delavcev iz raznih krajev sveta. Iz tega izhaja — pravi Domenico — da je gonja o prehodu Jugoslavije v imperialistični tabor izmišljena, samo da bi opravičili borbo Informbiroja proti današnjemu jugoslovanskemu vodstvu in vsem jugoslovanskim narodom.

Zadnje poglavje svojega javnega pisma posveča David Domenico notranjemu položaju v Komunistični partiji Italije in pravi, da je bilo sto in sto odličnih komunistov delavcev in kmetov izključenih iz Partije zaradi obtožbe, da so »titoisti«, in sicer samo zato, ker niso sprejeli moskovske obsodbe, marveč so zahtevali od vodstva KP Italije pojasnilo, kako se je mogla Jugoslavija čez noč spremeniti iz socialistične v fašistično državo. Iz Partije so bili izključeni tudi vsi tisti, ki so po resoluciji Informbiroja obiskali Jugoslavijo ali pa samo izrazili dvom o pravilnosti moskovske politike.

Taka informbirojevska politika — je rečeno nadalje v pismu — je imela v zadnjih letih za posledico precejšnje nazadovanje sil komunističnega gibanja v vsej zapadni Evropi, vštevši Italijo, to prav zaradi birokratske politike Kominforme, ki jo je Moskva vsilila drugim birokratskim vodstvom komunističnih partij. Ta politika povzroča pasivnost in demoralizacijo delavskega razreda, ker so načelo nenehne borbe za oblast zamenjali z borbo za nekake »višje koristi vodilne socialistične države«. Nezadovoljstva delavskega razreda zaradi takih revizionističnih pozicij — pravi Domenico v pismu — ni mogoče opravičiti z bajkami o nekaki »titoistični epidemiji«. Vzroke za te pojave je treba iskati predvsem ne v Jugoslaviji, marveč v informbirojevski liniji KP Italije. V vsakdanji borbi delavskega razreda in demokratičnih množic sedanje vodstvo KP ne more dati delavskim množicam nobene perspektive, in sicer v trenutku, ko se je reakciji posrečilo konsolidirati njene postojanke.

David Domenico nato ostro graja splošno nenačelnost vodstva KP Italije, zavajanje množic s tem, da prihaja na dan z gesli o sodelovanju razredov v Italiji in s frazersko borbo za mir. Neogibno je — pravi Domenico — da se čimprej analizira politična linija KP Italije, in to tembolj, ker nastajajo zelo resna vprašanja o nepravilnih ravnanjih KP Italije tako v času njenega aktivnega sodelovanja z buržoazijo v vladi do 1947, kakor tudi glede na njeno stališče, ko je široko odprla vrata celo najbolj zakrknjenim fašistom, kot je n. pr. David Laiolo Ulisse, sedanji direktor milanske izdaje glasila KP Italije »Unitá«. Poleg tega — poudarja Domenico — je treba proučiti vprašanje v zvezi s političnimi kompromisi, ki so jih sklepali komunisti v času, ko so sodelovali v vladi, med katerimi ima morda najtežje posledice prav dekret o splošni amnestiji, sprejet 1946, ko je bil minister pravosodja Palmiro Togliatti.

V pismu Domenico nadalje ostro graja stališče vodstva KP Italije v najbolj grozečih trenutkih za delavsko gibanje v Italiji, kot je bilo »politično premirje«, sklenjeno z reakcionarnimi strankami pred parlamentarnimi volitvami 1948, nenavzočnost kakršnega koli operativnega vodstva Partije v splošni stavki 14. julija 1948, kakor tudi sedanje likvidatorsko stališče Partije, ki nastopa z geslom, da mora »popustiti napetost v političnem življenju države«. Podobno je, pravi nadalje Domenico, tudi z mirovno politiko, ki jo propagira KP Italije, v resnici pa služi koristim določene zunanje politike ZSSR. Kaj pomenijo informbirojevske fraze o borbi proti atomskemu orožju in za mir, ko prav s te strani ne samo groze Jugoslaviji z oboroženo intervencijo, marveč izvajajo tudi pravo gospodarsko napadalnost proti tej državi!

Glejte, to so vzroki — pravi Domenico — zaradi katerih pada vodstvo KP Italije v vedno večja protislovja in ne more več z golimi frazami mobilizirati demokratičnih množic, marveč se samo loči od njih.

Torej, tovariši iz vodstva KP Italije, je rečeno na koncu javnega pisma, iščite v vaši politiki v Italiji vzrok za mnoge neuspehe, našega delavskega gibanja v zadnjem času. Vprašanja odnosov ZSSR in Kominforme do Jugoslavije je samo en delček, čeprav najresnejši, te politike. To vprašanje je eden izmed najbolj otipljivih primerov nedemokratične in nesocialistične politike Informbiroja. Zasluga ljudskih voditeljev male, toda junaške Jugoslavije, ki so se temu uprli, je ta, da so pred miroljubnimi silami vsega sveta razgalili protisocialistično in revizionistično politiko ZSSR in njene agenture Informbiroja.

Vi, tovariši iz vodstva KP Italije — pravi Domenico — niste imeli nikoli in tudi danes nimate poguma, da bi kaj takega napravili. Toda ne predajajte se utvarami! V Italiji in v vseh državah, kjer birokratizirana vodstva delavskih gibanj slepo izvajajo to linijo, začenjajo tisoči in tisoči iskrenih rodoljubov komunistov, socialistov in drugih naprednih ljudi odpirati oči. Ne priznavajo vaše teze, po kateri pomeni ta odpor in borba proti nesocialističnim hegemonističnim in velikoruskim tendencam Kominforme baje razbijanje enotnosti protiimperialističnega gibanja. Enotnost protiimperialističnega gibanja in socialističnega sveta razbijajo tisti, ki zapuščajo pot socialistične demokracije, in tisti, ki s silo vnašajo nesocialistične tendence v mednarodno delavsko gibanje. Zato pomeni — končuje Domenico — boriti se proti takim tendencam — krepiti delavsko gibanje in ga pripravljati na resne naloge, ki ga čakajo. Tako je Lenin učil komuniste.«

POZIV KONGRESA

gibanjem in posameznim borcem za mir, na pošljejo svoje predstavnike v Jugoslavijo

Ob tendenčnih in neutemeljenih izmišljotinah, da je postala Jugoslavija »imperialistično oporišče«, da Jugoslavija baje pripravlja napad in temu podobno, je predložil **Dušan Timotijević** na kongresu tole resolucijo:

Glede na to, da že delj časa vodijo odgovorni krogi v Sovjetski zvezi in vzhodnoevropskih državah kampanjo najširšega obsega proti FLRJ, trdeč, da je naša vlada dovolila, da se na ozemlju FLRJ ustvarjajo vojaška oporišča tujih velesil in da se z našega ozemlja pripravljajo napadalne operacije proti sosedom,

glede na to, da je v interesu pravilnega obveščanja javnega mnenja, da se razkrinkajo te laži in obrekovanja ter pokaže pravi smisel te vojnohujskaške kampanje proti Jugoslaviji, nalaga Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru na svojem kongresu z dne 17. julija 1950 izvršilnemu odboru:

Da pozove mirovna gibanja, ki imajo v svojem programu zapisano kot obvezno borbo proti vojni, za mir in mednarodno sodelovanje, naj pošljejo svoje predstavnike v Jugoslavijo, kjer bi neposredno na kraju raziskali dejansko stanje, ali so na ozemlju FLRJ vojaška oporišča tujih velesil, kakor tudi, če se na ozemlju FLRJ pripravljajo napadalne operacije proti sosednih državam. Prav tako je treba pozvati znane javne delavce, borce za mir in mednarodno sodelovanje, naj sodelujejo v tej akciji. Na drugi strani bi bilo treba zaradi ugotovitve resnice in odgovornosti za sedanje nenormalne odnose izvesti podobno anketo na ozemlju vzhodnih sosedov Jugoslavije.

Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru prosi vlado FLRJ, da olajša izpolnitev gornjih nalog predstavnikom pozvanih gibanj in posameznikom.

Po sprejetju resolucije so bile volitve Nacionalnega komiteja Jugoslavije. S tem je bilo delo kongresa zaključeno.

DRAVA JE BILA PREMAGANA

(Odlomek iz spominov koroškega borca kapetana Ulčarja)

Največja ovira za razmah partizanskega in osvobodilnega gibanja po vsej Slovenski Koroški in še naprej — meja na Dravi, je padla. Fašistično nasilje ni bilo kos našemu nezadržnemu poletu.

Bojazen med ljudmi je prešla in misel na svobodo se je kakor požar raznesla po Gurah. Osnovne organizacije so pričele rasti in se razvijati vse od Vrbe pa do Celovca. Poleg teh smo postavili močne mladinske organizacije in organizacije naših žena, ki so nam bile velika opora pri našem nadaljnjem delu. Posebno žene — koroške matere so z vso vnemo začele delati. Tihih koroških mamic, kakor Čegljeve, Hauptmanove, Černijeve, Lampiharjeve in vseh ostalih, se bomo koroški ilegalci vedno spominjali. Njihova zasluga je bila, da smo dobivali pošto, literaturo, razna važna poročila itd., kar je veliko pripomoglo pri organizacijski utrditvi naših organizacij in pri vzpostavljanju stalnih vezi s štabom na jugu.

Politično delo je dobivalo vse večji razmah. Odbori, frontni, mladinski in AFŽ so se organizacijsko krepili, formirana je bila »narodna zaščita in obveščevalna služba«. Čez Dravo, z južne strani, pa so prihajali novi tovariši za pomoč pri delu v raznih organizacijah.

Pogoji za prehod prve vojaške enote so dozorevali. Naše organizacije smo pričeli počasi pripravljati na to. Zbirali smo hrano in ves ostali material, ki je potreben za vojaško enoto. Od moških, ki so bili vključeni v naših organizacijah, obenem pa člani »Landwache«, smo dan pred prihodom vojaške enote pobrali orožje in uniforme.

Na Gurah je bilo veselo! Gure so naše — smo pisali v svojih poročilih. In res so bile naše. Takih ljudi, tako ponosnih in tako borbenih kot so na Gurah, sem srečal malo v življenju.

18. marca je prešla Dravo I. četa pod vodstvom komandanta Mivška in komisarja Gornika. Štela je okrog 20 mož, kar je bilo glede na posebne pogoje na Gurah (komunikacije, ozek pas med Dravo in Vrbskim jezerom) dovolj.

Komaj štiri dni pozneje, 22. marca zvečer, je I. četa že stopila v akcijo. Likvidirali smo nemško postojanko v Bilčovsu. Takrat smo zaplenili tudi avtobus, in se z njim prepeljali še v Gornjo Vesco, Otož, Št. Ilj, Trebinje itd., kjer smo razorožili še ostale »landvahovce«. Nekaj kilometrov od Št. Ilja, na cesti proti Rožeku, smo avtobus uničili in zažgali. V tej akciji smo zaplenili večje količine orožja, municije, obleke i. dr.

Ta akcija je bila za Nemce nepričakovan udarec, od katerega se niso takoj znašli. Posebno še zato, ker do dneva, ko smo uničili nemško postojanko v Bilčovsu, niti v sanjah niso pričakovali, da se pripravlja tisti udarec, ki bo dokončno zrušil eno najhujših ovir — Dravo. Drava je bila s tem dejansko premagana.

Nemci so bili sprva tako presenečeni, da sploh niso smeli javno pripisovati akcije partizanom, marveč so raznesli vest, da je to storila skupina nemških dezerterjev. Kot protiukrep so na Gurah takoj povečali ali pa na novo ustanovili močne nemške žandarmerijske in policijske postaje. Poleg tega so zbrali okrog 2000 mož, s katerimi so izvedli generalno ofenzivo proti partizanom. Ofenziva je trajala 8 dni. Le spretnemu vodstvu komandirja Mivška in komisarja Iztoka ter junaštvu vseh borcev gre zahvala, da se je četa skoraj brez izgub (1 mrtev) umaknila skoraj stokratni nemški premoči. Prvotna trenutna zmeda, ki je zavladala zaradi te ofenzive, se je, prav glede na to, da nismo imeli občutnih izgub, kmalu polegla in zaupanje v NOB je znova naraslo in se še bolj utrdilo.

Nemci so se sicer morali sprijazniti s tem, da so partizani prešli na severno stran Drave, in da je Drava s tem prenehala deliti slovensko ozemlje na Koroškem v dva dela. Prav zato pa so podvojili svoje napore, da bi partizane pregnali s severne strani Drave. V vso srditostjo so se vrgli na to novo žarišče narodnoosvobodilne borbe. Z nasiljem in drugimi, njim lastnimi metodami, so skušali ustrahovati slovenskeo prebivalstvo in uničiti gibanje. Z izdajstvom se jim je posrečilo odkriti nekaj aktivistov in s tem v zvezi zapreti okrog 80 ljudi. Svojega cilja pa vendarle niso dosegli. Revolucionarnega duha, ki je preveval vse naše gibanje, so se navzeli tudi Slovenci severno od Drave in na mesta tistih, ki so bili aretirani, so stopili novi in novi ljudje, vedno pripravljeni tudi na največje žrtve. Tako so fašisti izgubili vse postojanke na Gurah.

Naša enota pa seveda ni mogla opravljati akcije širšega značaja, marveč se je zaradi skopega terena morala omejevati zgolj na diverzantske akcije. Poleg tega pa se je vrgla še na politično delo in žela pri tem velike uspehe. Do jeseni leta 1944 je naša enota zajela politično vse vasi severno od Drave in zahodno od Celovca. Ponekod se je politično delo širilo tudi izven nacionalnih slovenskih meja.

Četa se je stalno krepila. Nemci so jo poskušali uničiti z večjimi, dobro pripravljenimi akcijami, vendar jim zaradi spretnosti našega vodstva to ni uspelo. Osvobodilna fronta, revolucionarna miselnost in obenem s tem zavest brezkompromisne borbe proti fašistom, vse to se je trdno zasidralo v vseh napredno mislečih koroških Slovencih. Slovensko koroško ljudstvo se je zavedalo, da edino v tem leže možnosti njegove nacionalne in socialne osvoboditve izpod fašizma.

*

Položaj, ki je vladal pozimi 1943-44 v Rožu, tudi ni bil rožnat. Naši borci, ki so prišli tja sredi zime in ki so skupno s štabom šteli komaj 20 mož, so morali imeti veliko trdne volje in junaštva, da so, prezirajoč smrt, vztrajali na tako težkem položaju. Tudi največji sneg jih ni odvrnil od drznih akcij. Tako so decembra 1943 napadli postojanko pri bunkerjih na železniškem mostu pri Borovljah. Posadko so uničili ali razorožili. Konec decembra ali v začetku januarja so napadli in likvidirali postojanko v Slovenjem Plajberku. V januarju je prišla okrepitev v velikosti bataljona, ki je štel okrog 80 ljudi. S tem so se akcije povečale in Nemci, ki so bili zaradi tega zaskrbljeni, so v Rožu angažirali ves »13. SS-Polizeiregiment« v borbi proti 100 partizanom.

Toda že samo to, da so Nemci poslali v borbo proti nam ves regiment, pove, kolike važnosti je bila Koroška za Nemce in to zaradi svojih komunikacij, ter kako živahno je bilo dejstvovanje partizanov, ki so ogrožali nemoten prevoz vojaškega materiala na italijansko fronto.

Razumljivo je, da smo čez zimo utrpeli občutne izgube, saj je padlo v borbah s SS-ovci precej najboljših tovarišev. Toda prisotnost večje enote ter drzne akcije, vse to je dajalo vedno novega poguma vsemu našemu gibanju.

Izmučen in onemogel po hudih zimskih borbah, po neprespanih nočeh se je bataljon znašel aprila na Obirskem. V borbi pri Hriberniku pa je spet prevzel iniciativo v svoje roke in Nemce, ki so v tem spopadu izgubili 25 policajev, v jurišu pregnal.

(Se nadaljuje.)

Severni Korejci zavzeli Tedžon,
začasno prestolnico južnokorejske vlade

Hongkong, 18. julija. Reuter prenaša poročilo agencije Nova Kitajska, da so severnokorejske oborožene sile ponoči med 17. in 18. julijem vkorakale v Tedžon. Mesto so zasedli brez bojev, ker so se Američani in Južni Korejci že prej umaknili proti jugu.

Tedžon je eno največjih korejskih mest. Pred začetkom sovražnosti je imel 135.000 prebivalcev. V mestu, ki je veliko kulturno središče, je zelo razvita lahka in tekstilna industrija. Mestna okolica je znana po zelo dobri kakovosti riža in bombaža.

V sporočilu radio Fenjanga, ki ga prenaša AFP je rečeno, da so imele ameriške čete v borbah okrog Tedžona nad 2500 mrtvih, okrog sto ameriških vojakov pa je bilo ujetih. V sporočilu je nadalje rečeno, da so Severni Korejci ob zavzetju Tedžona zaplenili 8 ameriških tankov, 25 topov kalibra 105 mm, 30 topov 155 mm, 19 protitankovskih topov, 5 topov kalibra 81 mm, 8 topov kalibra 60 mm, 25 protiletalskih brzometnih topov, več sto pušk in velike količine drugega vojnega materiala.

Poročilo vrhovnega poveljstva Severne Koreje

United Press prenaša jutranje poročilo vrhovnega poveljstva Severne Koreje z dne 18. julija, v katerem je rečeno, da so zasedle severnokorejske enote s sodelovanjem gverilskih sil mesti Jongdok in Jongjang na vzhodni obali Južne Koreje. Jongdok je važno železniško in cestno križišče, 90 milj severno od velikega pristanišča Fusana, Jongjang pa leži 22 milj severnozapadno od Jongdoka.

V včerajšnjih poročilih vrhovnega poveljstva severnokorejskih sil je rečeno, da enote Severne Koreje še vedno napredujejo proti jugu na vseh frontah. Ameriške čete se umikajo. Gverilci razvijajo v južnem in severnem delu pokrajine Kensan operacije velikega obsega. Ameriško letalstvo je včeraj večkrat silovito bombardiralo Seul in mesta v Severni Koreji.

Truman bo govoril o položaju na Koreji

Predsednik Truman bo podal poročilo o korejskem položaju ameriškemu ljudstvu v govoru, ki ga bo imel v četrtek. Bela hiša javlja, da bodo govor prenašale vse radijske televizijske postaje ZDA. Truman je poslal kongresu posebno poslanico o položaju na Koreji.

Kelly se je znova sestal z Gromikom

Moskva, 18. julija. AFP poroča, da se je namestnik zunanjega ministra ZSSR Gromiko sinoči znova sestal z britanskim veleposlanikom v Moskvi Kellyjem. Sestanek je bil sklican na zahtevo Gromika. Zvedelo se je, da sta Kelly in Gromiko nadaljevala razgovore o vojni na Koreji.

HO ŠI MINH O TUJEM VMEŠAVANJU V INDOKINI

Peking, 18. julija (Tanjug). Predsednik demokratične republike Vietnama Ho Ši Minh je dal dopisniku »Vietnamskega glasu« izjavo o ameriškem posredovanju v Indokini. Agencija Nova Kitajska poroča, da je Ho Ši Minh dejal, da »ameriški imperialisti že nekaj let odkrito posredujejo v Indokini in podpirajo francoske kolonialne čete v vojni proti Vietnamu, Laosu in Kambodži«. »Ameriški imperialisti hočejo z orožjem zasesti našo državo,« je dejal Ho Ši Minh, in dodal, da se mora indokitajsko ljudstvo upreti ameriškemu vmešavanju v notranje zadeve Indokine. Pozval je ljudstvo Vietnama, Laosa in Kambodže, naj se še močneje združi, kar bo zadoščalo za izgon francoskih kolonialcev in ameriških posredovalcev iz Indokine.

Ameriška misija v Saigonu

Saigon, 18. julija (Tanjug). Ameriška vojaška in politična misija je prispela v Saigon, da bi proučila, kakšne so možnosti za pospešitev vojaške pomoči francoski vojski. United Press poroča, da so imeli člani misije prvo sejo s francoskimi vojaškimi funkcionarji v Indokini. Misija bo ostala v Saigonu 20 dni.

Sovjetski organi odpeljali
predsednika Jugoslovansko-avstrijskega kulturnega združenja

Dunaj, 18. julija (Tanjug). Avstrijsko notranje ministrtstvo je izdalo poročilo o aretaciji 70-letnega predsednika Jugoslovansko-avstrijskega kulturnega združenja Oskarja Birole. Birolo so sovjetski organi odpeljali na demarkacijski črti z vlaka, ki vozi na progi Selzthal-Amstetten. O njegovi usodi ne vedo nič. Avstrijske oblasti so posredovale pri sovjetskih organih, da bi Birolo izpustili.

Nova aretacija v ZDA v zvezi z izdajo atomske tajne

Washington, 18. julija (Tanjug). Ameriški zvezni preiskovalni urad je davi sporočil, da so ameriške oblasti v Washingtonu aretirale direktorja tovarne Rosenberga z obtožbo, da je izdajal tajnosti atomske energije Sovjetski zvezi. V poročilu o aretaciji je rečeno, da je bil Rosenberg v tesnih zvezah s preostalimi tremi ameriškimi državljani, ki so bili nedavno aretirani, ker so sodelovali z atomskim strokovnjakom dr. Klausom Fuchsom, obsojenim na zapor v Veliki Britaniji zaradi izdaje atomskih tajnosti neki tuji sili.

•

ČESKOSLOVAŠKE DOBAVE ZAPADNI NEMČIJI. Direktor glavne zveze zapadnonemških trgovcev Heuss je izjavil, da je Češkoslovaška poslala v Zapadno Nemčijo 3500 ton sladkorja, ki ga bodo prodajali v južnih predelih Nemčije. Ta dobava bo rešila kritično pomanjkanje sladkorja v južnih predelih Zapadne Nemčije.

Mladinska brigada iz Trsta odpotovala v Jugoslavijo

Trst, 18. julija (Tanjug). Drevi odpotuje iz Trsta v Jugoslavijo mladinska delovna brigada »Trst«, ki bo delala pri graditvi študentskega naselja v Zagrebu. V brigadi je 70 mladincev iz Trsta in okolice.

Pri pregledu brigadnikov je član mestnega odbora Zveze antifašisične mladine Trsta Mesesnel imel govor o pomenu udeležbe tržaške mladine pri delu v Jugoslaviji. Poudaril je, da bodo imeli tržaški mladinci priložnost spoznati jugoslovansko mladino in ji s svojim delom dokazati, da so solidarni z njeno borbo za graditev socializma.

Tržaška mladinska delovna brigada bo ostala pri graditvi študentskega naselja 20 dni, 10 dni pa bo porabila za to, da bo spoznala Jugoslavijo.

Pismo tržaških delavcev sindikatom Slovenije

Trst, 18. julija (Tanjug). Skupina tržaških delavcev, ki je preživela svoj 14-dnevni dopust v sindikalnem domu »France Rozman« v Gozd-Martuljku, je poslala po svoji vrnitvi v Trst Glavnemu odboru Zveze sindikatov Slovenije pismo, v katerem se zahvaljuje za lep sprejem in izkazano gostoljubje.

O življenju delavcev v sindikalnih domovih v Jugoslaviji pravijo tržaški delavci, da bi moral vsak pošten delavec, ki je imel priložnost videti, kako v teh domovih v bratstvu žive delovni ljudje raznih jugoslovanskih narodnosti, z gnusom zavrniti vse laži in obrekovanja, ki jih širijo tržaški informbirojevci proti socialistični Jugoslaviji.

SAMO V VIŠJIH LEGAH ŠE ŽANJEJO

Letos smo z žetvijo zgodaj začeli in pridelek v glavnem že pospravili. Mlačev je v polnem teku. Ozimna žita, pa tudi del jarih, so v nižinskih predelih že poželi; sedaj se tudi žetev v višjih legah že bliža h kraju in bo te dni končana, medtem ko so po nižinah že začeli s pospravljanjem ovsa. Prav tako povsod orjejo strnišča in sejejo ajdo ter druge strnišče rastline.

Vse, ozimna in jara žita, razen ječmena, so že poželi v prekmurskih in drugih nižinskih okrajih. Tako so že končali v ljutomerskem in murško-soboškem okraju. V okraju Radgona so v Apačah želi kar ponoči in pravijo, da še nikoli niso pridelka pospravili tako hitro kakor letos. Prav tako iz okrajev Lendava, Ljubljana, Gorica, Krško in od drugod poročajo, da so žetev že skoraj zaključili, da že žanjejo tudi oves in sejejo ajdo.

V postojnskem okraju so poželi vsa ozimna žita in nad 60% jarih; edino v Loškem kotu žetev še ni zaključena. Kot poročajo iz tega okraja, so tudi tu začeli s strniščno setvijo. Prav tako še niso končali v višjih predelih tolminskega, kočevskega, slovenjgraškega in jeseniškega okraja; tudi na področju Pohorja v okraju Maribor-okolica še žanjejo. Vendar, kakor poročajo iz teh okrajev, bo tudi tu žetev v teh dneh zaključena.

Prav zaradi ugodnega vremena se je tudi žetev ovsa začela v večini okrajev predčasno, predvsem zaradi močne suše. V okraju Črnomelj so že poželi nad 60% ovsa, v radgonskem okraju okoli 10%, v okraju Maribor-okolica nad 50%, v lendavskem 10%, v goriškem 12% in v Celju-mesto okrog 50%, vendar pa ti podatki še niso popolni. V novomeškem, krškem in drugih okrajih so tudi že začeli s pospravljanjem ovsa.

Tudi žetev oljne repice je že zaključena in iz mnogih okrajev so prispela poročila o donosu. V radgonskem okraju so pridelali okoli 7 q na hektar, v postojnskem 15 q v goriškem nad 5 q, v kamniškem okoli 10 q; v okraju Grosuplje so v nižjih legah pridelali več oljne repice, v KLO Stična in Ivančna Gorica je bil donos nad 12 q na hektar, medtem ko so pa v višjih legah dosegli le okrog 5 q na hektar. V novomeškem okraju so pridelali povprečno 6—8 q na hektar, ponekod pa tudi do 15 q. V krškem okraju je bil hektarski donos povprečno 10 q, pa tudi do 15 q so dosegli posamezniki in zadruge. V okraju Trbovlje je KDZ Hotemež pridelala 15 q na hektar, so pa tudi primeri na posameznih njivah v okraju, kjer je pridelek dosegel tudi 20 q na hektar. V slovenjgraškem okraju je pridelek razmeroma nizek: 4—5 q na hektar, nekaj nasadov pa je tu spomladi uničil sneg.

Popravek

Dne 9. julija 1950 je bil objavljen v »Ljudski pravici« članek »O vlogi ljudske inspekcije pri razvijanju socialistične demokracije«, v katerem se je vrinila v 2. stavku 3. odstavka pomota. Beseda, ki bi se morala glasiti »najkonkretnejša« je bila napisana »najokretnejša«.

Tekmovalni uspehi kmečkih delovnih zadrug

Šmarčani so zopet prvi

V prvem obdobju letošnjega tekmovanja je dobila prehodno zastavo delovna zadruga v Šmarju v grosupeljskem okraju, ker se je izkazala z najboljšim delom pri setvi in drugih kmetijskih pomladanskih opravilih. Tekmovala je z zadrugama v Arji vasi v Savinjski dolini in Žabnici na Sorškem polju. Drugo obdobje tekmovanja obsega košnjo, nego posevkov, žetev in deloma tudi spravilo. Kdo je bil prvi v tem obdobju tekmovanja? Težko je bilo odločiti, kajti vsi so tekmovali in povsod so vidni znatni uspehi.

Republiška tekmovalna komisija, ki vodi tekmovanje teh treh zadrug, je sklenila, da se kmetijski zadrugi v Šmarju ponovno podeli prehodna zastava Izvršnega odbora OF. Seveda obe zadrugi v Arji vasi in Žabnici ne zaostajata mnogo, tudi bi bilo zelo težko reči, katera zadruga je na drugem, katera na tretjem mestu.

Kako so delali v Šmarjah v tem času? Polja so vzorno obdelali in organizacija dela je bila tudi dobra. Seveda tudi o drugih zadrugah ne bi mogli kaj nasprotnega trditi, razen v Žabnici, kjer sicer brigadni sistem imajo, vendar so tako porazdeljeni, da vsak dela na »svojem«. V Žabnici tudi niso zemlje arondirali, za kar imajo med vsemi zadrugami najugodnejše pogoje. Zemlja je obdelana dobro, žetev so končali pravočasno, evidenca in knjigovodstvo sta v redu; vsak posameznik se trudi in tudi uspehi niso majhni, vendar če bi delali bolj organizirano, manj razdrobljeno, če bi arondirali polja in uvedli plodored, bi bili uspehi zadruge precej večji in težko bi bilo najti konkurenta v tekmovanju.

Kako je v Arji vasi? Tudi tu je vse dobro obdelano, nihče ne more trditi, da se zadružniki niso trudili, predvsem pri obdelavi hmelja, kjer so vložili mnogo truda in porabili mnogo časa. Vendar je organizacija dela tu slabša kakor v Šmarju, tudi knjigovodstvo in evidenca nista v popolnem redu, zadružniki niso porazdeljeni pri delu po sposobnosti. Pri delu jim pomaga tudi razmeroma obsežen strojni park, kar odlično vpliva tudi na ocenjevanje, kajti v Šmarju imajo zelo majhen strojni park, pa tudi terenskih možnosti nimajo za to.

Končno, kako je bilo v Šmarjah? Edino, kar bi Šmarčanom lahko očitali, je to, da imajo delovno silo premalo izkoriščeno. Zato bi kazalo, da bi uvedli nove panoge, n. pr. vrtnarstvo, perutninarstvo itd., tako da bi popolnoma zaposlili vso delovno silo. Vrednost storilnega dne bi se povečala, pa tudi Ljubljančani bi bili zadovoljni, če bi dobili več pridelkov na trg. Organizacija dela je dobra, polja so vzorno obdelana, knjigovodstvo in evidenca sta na tekočem in arondacija je končana. Začeli so tudi že preoravati strnišča.

Za tekmovanje je vladalo po vseh zadrugah veliko zanimanje in pri delu je bilo opaziti pravi tekmovalni duh. Šmarčani so si že drugič osvojili prehodno zastavo, toda zadružniki iz Arje vasi in iz Žabnice ne zaostajajo mnogo za njimi. Ob koncu leta bo ocenjevanje o nadaljnjem tekmovanju v drugem polletju.

V soboto bo otvoritev največje
razstave lokalnega gospodarstva po osvoboditvi

Dne 22. julija bo otvoritev republiške razstave lokalne industrije, obrti in komunalne delavnosti. Razstavo pripravljajo v najmodernejši ljubljanski šolski zgradbi v gimnaziji za Bežigradom. Uvod v republiško razstavo so bile razstave po okrajih, na katerih se je vršil izbor izdelkov, tako da bomo videli v Ljubljani samo najboljše. Dosedanje obširne priprave dajo slutiti, da bo razstava res kvalitetna. Pripravljajo je isti aranžerji in isti arhitekti, ki so lansko leto na zagrebškem velesejmu tako solidno uredili naše razstavne prostore. Kretanje skozi razstavljalnice bo enosmerno. Na razstavi bo imela agencija za blago proste prodaje pisarno, kjer bo sprejemala naročila za razstavljeno blago. Te dni bodo vozili do bežigrajske gimnazije trije avtobusi.

Poslopje bežigrajske gimnazije v Ljubljani, kjer bo 22. julija do 6. avgusta republiška razstava lokalnega gospodarstva

Ker se pričakuje tudi velik obisk izven Ljubljane je poskrbljeno za 50% popust na železnici. Dobro je poskrbljeno tudi za hrano, pijačo in razvedrilo. Od sobote do konca razstave bo v veliki Unionski dvorani vsak dan revija oblačil s pestrim sporedom. V veliki Filharmonični dvorani in na Magistratnem dvorišču bodo prireditve: večer opernih arij, tamburaši iz Amerike, nastop folklornih skupin in koncert obrtniških pevskih zborov iz Maribora in iz Ljubljane. KUD Kos-Hribernik iz Ljubljane bo na vrtu bivšega Rokodelskega doma vsak dan uprizarjal »Mirandolino«. Razstavni odbor je v zvezi z razstavo izdal katalog razstavljalcev, ki se po svoji opremi, razporeditvi in vsebini lahko kosa z vsemi inozemskimi velesejmski katalogi.

—•—

Pionirji preživljajo prijetne dneve v Rimskih Toplicah

Prebivalce Rimskih Toplic je v ponedeljek iznenadila skupina pionirjev, ki so s postaje odšli v taborišče. Pionirji imajo svoje taborišče petih šotorov na nekdanjem tenis igrišču, blizu letnega kopališča. 36 najmarljivejših pionirjev, ki so imeli najboljše uspehe v šoli, je našlo tu svoj prijeten kotiček. Res so v šotorih ponoči dokaj na tesnem, šotorov ni dovolj, vendar so pionirji vsi srečni in zadovoljni. Zabave in hrane jim ne manjka.

Vsako jutro po telovadbi in potem ko dvignejo zastavo ter pozajtrkujejo, se zberejo k igri. Pionirji igrajo do kosila odbojko in druge igre, čitajo knjige, šahirajo in poslušajo radio. Čisti zrak, igre in topla voda v letnem kopališču daje malčkom dober apetit, kuharicam in ekonomu pa včasih tudi povzroča skrbi. Ni lahko nasititi z okusno in tečno hrano toliko lačnih želodčkov, vendar se kuharice in ekonom tudi v težkem položaju znajdejo, tako da pionirji niso nikoli lačni. Po kosilu se pionirji le težko odločijo za ure počitka. Malokateri zaspi. Večina pionirjev takrat čita knjige, tako da je v uri počitka res prav tiho v taborišču. Ob lepih popoldnevih gredo pionirji na kopanje v letno kopališče ali pa odidejo na izlet v bližnjo okolico.

Rudi Zupan je najmlajši pionir v taborišču. Komaj šest let ima. Njegova mati je delavka in zato so pri njem napravili izjemo in ga je okrajni pionirski štab sprejel na taborjenje. Martina Leberja, desetletnega pionirja, je oče pripeljal v taborišče. Četrti razred je zaključil s prav dobrim uspehom, v taborišču pa se nekaj ur ni prav znašel. V začetku je bil plah, vendar se je pozneje ob igri hitro sporazumel s tovariši. Ko je njegov oče videl, kako dobro hrano imajo pionirji v taborišču, je odšel brez skrbi domov, saj doma svojemu sinu ne more nuditi toliko ugodnosti poleg šestih otrok.

V taborišču je vse lepo zloženo in v redu. Pionirji sami skrbe za red in čistočo. Takrat ko večina pionirjev odide na kopanje ali ponoči, ko vse mirno spi, pionirji stražijo svoje taborišče. Pri tem dežuranju pa je težko določiti, kdo naj bi dežural, kajti vsi so za to navdušeni. Ponoči je seveda poleg dežurnega pionirja »v pripravljenosti« še nekdo od vodstva, če bi kakšen nepoklican hotel motiti mir v taborišču.

Člani taboriščnega štaba, komandant Grobelnik, ekonom Zupan in vodiča Marija Božič in Rado Lah v resnici dobro skrbe za pionirje. Veliko preglavic so imeli, preden so to taborišče uredili tako, kakor je bilo treba. Poiskati je bilo treba vsako deščico za stranišče, prositi za slamo, poskrbeti za to in ono. Pionirji imajo svoje vodstvo prav radi. Po 12 dneh taborjenja se bodo le težko ločili od njih in od prijetnega taboriščnega življenja.

D. P.

Zadruga, ki bo dala 700 vagonov pridelkov

V Lovćencu v LR Srbiji deluje kmečka delovna zadruga »Njegoš«, ki se je odlikovala že prejšnja leta. Razvila se je iz gospodarstev kolonistov, ki so se po vojni preselili iz Črne gore.

Po letošnjem proizvodnem planu bo zadruga med drugim oddala 78 vagonov pšenice. Ta obveznost ustreza veliki gospodarski moči zadruge. Zadruga jo je doslej večidel že izpolnila.

Zadruga je v zadnjem letu mnogo prispevala za preskrbo rudarjev v Boru in Banovićih. Dala pa je mnogo pridelkov tudi za mestno prebivalstvo. Med drugim je zadruga dala tudi 12 vagonov povrtnine. Letos bo oddala tudi 66 vagonov koruze, okrog 150 vagonov konoplje, 14 vagonov sončničnega semena in 160 vagonov povrtnine. Skupno bo prispevala za preskrbo mest in industrijskih krajev okrog 700 vagonov pridelkov.

V desetih dneh so odkupili nad 4000 ton žita

V zadnjih desetih dneh do srede tega meseca so v Slavoniji in Baranji odkupili okrog 4000 ton žita. Lani se ob tem času odkup še ni niti začel.

V belomanastirskem okraju, kjer je približno 95% kmetov v zadrugah, so oddali državi nad 1300 ton žita, v vukovarskem 500, v osiječkem in županjskem okrog 800 ton.

Nova številka „DELA“

Izšla je druga številka »Dela«, glasila Centralnega komiteja KPS. V prvem članku piše Tomo Brejc o **»Novem zakonu o socialnem zavarovanju — važni pridobitvi naše ljudske revolucije«.** Najprej prikaže glavne značilnosti socialnega zavarovanja v kapitalističnih državah, zlasti v stari Jugoslaviji in razvoj zavarovanja pri nas po osvoboditvi, nato pa razlaga najvažnejše značilnosti novega zakona o socialnem zavarovanju. Kako velika je skrb naše države za socialno varstvo, dokazuje med drugim to, da znašajo materialnimi izdatki za socialno zavarovanje dnevno 38 milijonov din; tako velike zneske daje samo Jugoslavija. Vsi člani Partije so dolžni pomagati, da se bo novi zakon v resnici pravilno izvajal.

Širok vpogled v današnje razmere v Italiji daje Rudi Janhuba v članku **»Italija po drugi svetovni vojni«,** ki je nadaljevanje članka iz prejšnje številke. Tu obravnava borbo kmečkih množic, ki se vleče kot rdeča nit skozi vso zgodovino Italije, a še do danes ni prinesla uspehov v borbi za zemljo. Kakšen je položaj kmečkih množic, nam povedo že te številke: nad 500.000 ha najboljše zemlje je last samo 15 plemiških družin, od vseh družin, ki se ukvarjajo s poljedelstvom, pa ima samo 39.4% svojo zemljo. Po vojni je stanje še slabše kot prej, predvsem zaradi maršalizacije italijanske zunanje trgovine in ljudstvu sovražne politike italijanskih veleposestnikov. Vlada, ki zastopa težnje agrarcev in plemstva, ne misli resno reševanje kmečkega vprašanja, čeprav n[illegible] drugim svečano oznanja agrarno refo[illegible], ki pa pušča veleposestniško zemljo v glavnem nedotaknjeno. Komunistični in socialistični voditelji pa se vse premalo zanimajo za to poglavitno vprašanje povojne Italije.

V zaključku članka ugotavlja Janhuba te značilnosti v delu italijanske Partije po vojni: komunistični voditelji so verjeli, da bo sodelovanje zaveznikov trajalo še dolgo po vojni, za njih vprašanje zmage socializma ni več vprašanje revolucionarne borbe zatiranih množic, temveč izključno domena sovjetskega generalštaba, in zaradi tega so pogosto brzdali naraščanje revolucionarne zavesti italijanskega proletariata in kmečkih množic. Na drugi strani pa je vodstvo poskušalo brez sramu prepričati partijske množice, da je »revolucija«, ki naj bi sledila splošni stavki po atentatu na Togliattija leta 1948, propadla zaradi izdajalske politike Jugoslavije, ki za časa stavke ni napravila »niti« najnavadnejših premikov svojih vojaških enot na meji«. Samo sprememba dosedanje politike KP Italije lahko zagotovi uspešno nadaljevanje borbe in zapre italijanski reakciji pot v klerofašizem.

Zlasti zanimiv pa je članek Antona Vratuše **»Pet let Organizacije združenih narodov v luči mednarodnih nasprotij«.** V prvem delu članka daje Vratuša zgodovinski pregled razvoja mednarodnih odnosov od konca vojne do danes. Zlasti se ustavlja na glavnih značilnostih vseh štirih zasedanj Generalne skupščine OZN, na katerih je šlo za borbo med bivšimi zavezniki antihitlerjevske koalicije za področja vpliva in za gospostvo nad malimi narodi, prikrito z gesli o miru in varnosti.

V drugem delu članka pa Vratuša daje splošno oceno dosedanjega dela OZN. Že od vsega začetka se za ameriškim sodelovanjem skriva težnja napadalnih monopolističnih krogov, da bi spremenili OZN v orodje ameriškega gospodovanja. Vodstvo Sovjetske zveze pa pojmuje svoje »svetovno poslanstvo« bolj kot borbo »prve socialistične dežele« s kapitalističnimi državami za vplivna območja, kot pa mobilizacijo najširših množic v boju za enakopravnost velikih in malih narodov in za zmago socializma v svetu. Taka sovjetska politika miru samo škoduje.

Jugoslovansko-sovjetski spor že davno ni več samo »notranje vprašanje socialističnega tabora«, ampak gre tu za boj za pridobitev samostojnosti, enakopravnosti in samoodločbe narodov. V tem je pomen jugoslovanskega vprašanja za socialistični svet in za OZN. Na primeru Jugoslavije in na osnovi načel OZN gredo množice sveta v boj za dejansko enakopravnost in neodvisnost vseh narodov, za osvoboditev sveta od imperialističnega izkoriščanja, za zgraditev resničnega miru in medsebojne pomoči; s tem pa se bore tudi proti nesocialističnim odnosom, kakršne hoče sovjetsko vodstvo vsiliti deželam, ki so se osvobodile ali se osvobajajo kapitalističnega izkoriščanja in fevdalne zaostalosti.

Spodbudo k plodnejši znanstveni diskusiji in konstruktivni kritiki ob mnogih vprašanjih naše teorije in prakse daje Jože Potrč v članku **»Oblika kritike, kot si jo želimo«.** Tu namreč odgovarja na kritiko Rozentalove knjige »Marksistična dialektična metoda« v »Izvoru«, »Republiki« in »Historijskem zborniku«, in opozarja na nekatere napačne nazore, ki lahko ovirajo polet svobodne borbe mnenj. — Ž.

VELIK USPEH NAŠIH MLADIH TEKMOVALCEV NA ŠVEDSKEM

Ekipa FLRJ - svetovni prvak v jadranju

Oerebro, 18. julija. — Zaključeno je svetovno prvenstvo v jadranju, na katerem so poleg jugoslovanskih jadralcev nastopili tudi tekmovalci 11 držav. Jugoslovanska ekipa, ki sta jo sestavljala Milan Borišek in Maks Arbajter, je zasedla v skupnem plasmanu prvo mesto pred ekipama ZDA in Švico. V tekmovanju posameznikov pa sta Borišek in Arbajter zasedla tretje in četrto mesto za Švedom Nilssonom in Američanom Mac Readyjem.

Borišek je tekmoval z jadralnim letalom tipa »Orel«, katerega je lani skonstruiral naš znani strokovnjak ing. Cijan. Tekmovanje v Oerebru je bilo prvi večji izpit tega letala, ki je pokazalo na tem tekmovanju visoke kvalitete. Maks Arbajter pa je tekmoval na jadralnem letalu tipa »Vaja«.

Uspeh naših tekmovalcev je odličen predvsem zaradi tega, ker je to prvo mednarodno tekmovanje naših jadralcev. Osvojitev svetovnega prvenstva predstavlja dosedaj največji uspeh jugoslovanske ekipe. Jadralstvo, ki se je pričelo pri nas razvijati šele po osvoboditvi, je pokazalo, da so naši tekmovalci veliko napredovali.

Prvak FLRJ v kajakih na mirni vodi je Srbija

Včeraj se je zaključilo kajakaško prvenstvo Jugoslavije na mirni vodi, v katerem je ekipa Srbije sigurno zmagala in pokazala, da ima najboljše kajakaše v tekmovanju na mirni vodi.

Rezultati na dolgi progi so ti-le:

Članice 3000 m s K—1 šolski: 1. Šrajber Ana Srbija 18,32. 2. Pajnović Rada Srbija 18,37. 3. Kresovnik Marija Slovenija 18,43. — **— Člani 10.000 m s K—2 dvosed:** 1. Stojšić Nebojša in Gerja Vladislav Srbija 50,37, 2. Kičevac Jone in Jelovski Kosta, Makedonija 51,26, 3. Trion Anton in Mozetič Miran Slovenija 51,57. — **Člani 10.000 m s K—1 šolski:** 1. Čukić Miodrag, Srbija 52,44, 2. Pančevski Stevan, Makedonija 53,31, 3. Radica Zlato Hrvatska 54,32. — **Člani 10.000 m s SK—1 olimpijski:** 1. Lipokatić Josip, Srbija 51,33, 2. Hlavaček Dragibor, Hrvatska 55,13, 3. Vrkljan Reljko, Hrvatska 55,36. — **Člani 10.000 m S—1 gumirani:** 1. Kladičevski Aco, Makedonija 58,50, 2. Piletič Mladen, Hrvatska 58,15, 2. Melcer Boško, Srbija 58,42.

Končni vrstni red ekipa v tekmovanju na »mirni« vodi je ta-le:

1. Srbija 98, 2. Makedonija 33, 3. Slovenija 23, 4. Hrvatska 10, 5. Bosna in Hercegovina 1, Črna gora 0.

Jutri bo sestavljena državna reprezentanca Jugoslavije, ki bo 5. in 6. avgusta sodelovala v kajakaškem svetovnem prvenstvu na »mirni« vodi v Kopenhagenu. Danes bo na Savi Dolinki pri Žirovnici državno prvenstvo v kajaku na divji vodi, kjer se pričakuje ostra borba, prevsem med ekipama Slovenije in Hrvatske.

Waterpolisti Juga na Nizozemskem

Na mednarodni plavalni prireditvi v Haagu so nastopili tudi waterpolisti in plavalci Juga iz Dubrovnika. Na waterpolu turnirju je Jug nastopil v prvi tekmi proti HCPD in dosegel neodločen rezultat 4:4, v drugi tekmi pa je z visokim rezultatom 10:1 premagal Racing iz Pariza. V prvi tekmi so zastopali Jug: Kovačić, Matulić, Kačić, Curtini, Gesl, Ciganović in Ivković, v drugi tekmi pa je igral namesto Matulića Kvokal, namesto Gesla pa Statinger.

Na plavalnem tekmovanju pa je dosegel Barbieri (Jug) v plavanju na 200 metuljček odličen čas 2:46,8. Znani nizozemski plavalec Bonte je bil s časom 2:51,6 šele tretji.

Tesna zmaga mariborskih atletov nad Karlovčani

V nedeljo je bil v Mariboru dvoboj moške in ženske reprezentance domačega Železničarja z atleti Karlovca. Zmagali so atleti Maribora s skupnim rezultatom 105:104. V tekmovanju moških so zmagali Karlovčani z rezultatom 64:59, v tekmovanju žensk pa Mariborčanke z rezultatom 46:40. Mlada tekmovalka mariborskega Železničarja Kramžarjeva je v teku na 800 m s časom 2:31,7 postavila nov mariborski rekord.

Izven konkurence so nastopili tudi nekateri najboljši jugoslovanski atleti. Brnad, Sabolović, Pecelj in Posteljnik so skušali v štafeti 4×100 m izboljšati državni rekord, kar pa se jim zaradi slabe proge in slabe tretje predaje Pecelj—Posteljnik ni posrečilo. Dosegli so »le« čas 42,9. V teku na 100 m je zmagal Posteljnik s časom 11,2, drugi je bil Horvatič (Mladost) 11,3, tretji pa Lorger (Kladivar) 11,4. V troskoku pa je zmagal član celjskega Kladivarja Lojze Zagorc z rezultatom 14,11 m.

Nogometno prvenstvo sindikalnih aktivov trboveljskega okraja je končano

V dvomesečnem tekmovanju za naslov najboljšega sindikalnega aktiva v nogometu je tekmovalo 14 sindikalnih aktivov iz trboveljskega okraja. V končni finalni tekmi sta se sestala aktiv obrata Doberna Neža in aktiv CRD Trbovlje. Zmagal je aktiv CRD, ki je visoko porazil mlade igralce Doberna-Neža z rezultatom 5:1. Tekmovanje je bilo radeljeno v dve skupini. V prvi grupi je bil zmagovalec aktiv Doberna-Neža z 10 točkami, drugi pa aktiv Cementarne Trbovlje z 8 točkami. V drugi skupini je tekmovalo 8 aktivov ter je bil prvak CRD z 12 točkami, drugi aktiv krajevne industrije in obrti z 10 točk, in na tretjem mestu aktiv OLO Trbovlje s 8 točkami. V finalu sta se torej sestala aktiv CRD in aktiv Doberna-Neža.

Napoved za sredo 18. julija: Še nadalje pretežno lepo, sončno vreme. Temperatura ponoči 14 stopinj, čez dan 28 stopinj.

Kladivar — zmagovalec nogometnega turnirja v Mariboru

TD Studenci je priredilo v soboto in nedeljo na igrišču Železničarja v Mariboru spominski pokalni nogometni turnir, na katerem so zmagali nogometaši celjskega Kladivarja. Rezultati so bili naslednji: Branik II. — garnizija Maribor 2:0, Kladivar : Kovinar 2:0, Železničar : Studenci 3:0, Konus : Sobota 3:0 (moštvo Sobote ni nastopilo). **Polfinale:** Kladivar : Branik II. 3:0, Železničar : Konus 3:0, **finale:** Kladivar : Železničar 3:2. V tej tekmi je prišlo do medsebojnih obračunavanj med Čaterjem in domačim Krasnikom. Po tem dogodku in izključitvi Čaterja je hotelo moštvo Kladivarja zapustiti igrišče, kar pa so jim preprečili prirediteljі. Glavni vzrok za ta incident je bil prevsem slab sodnik Ambrož, ki s svojimi odločbami ni znal preprečiti surove igre. Tudi ostali sodniki, razen Glaviča, so bili nedorasli svojim nalogam.

Visoki zmagi Branika v Avstriji

Gradec, 18. julija. Nogometaši Branika iz Maribora so v soboto premagali SK Graz z visokim rezultatom 4:1, v nedeljo pa še SK »Voitsberg« prav tako s 4:1.

PRED ATLETSKIM SREČANJEM AVSTRIJA : JUGOSLAVIJA

Dunajski list »Tageszeitung« prinaša v svoji športni rubriki članek, ki je posvečen bližnjemu atletskemu srečanju med jugoslovansko in avstrijsko reprezentanco ter ima dva naslova: »Reprezentativna tekma naših atletov« in »Izvrstni Jugoslovani bodo tekmovali na Dunaju«. Članek pravi, da nobena država v Evropi ni v tako kratkem času dosegla v atletiki takšnega napredka kakor Jugoslavija. Čeprav imajo Avstrijci v nekaterih disciplinah premoč, ne dvomimo, da bodo zmagali Jugoslovani.

DOMAČE VESTI

Hrastnik. — V nedeljo so v Hrastniku nogometaši domačega Hrastnika premagali nogometaše Grafičarja iz Zagreba z rezultatom 3:0 (2:0). V predtekmi pa je CRD Trbovlje premagalo nogometaše Bratstva II s 5:0. Čisti dohodek je Bratstvo dalo za ljudsko posojilo.

Zagreb. — Znani nogometaš, srednji napadalec zagrebškega Dinama, Fratnio Wöfl je prešel iz Dinama v nogometni klub Lokomotivo.

Zagreb. — Igralec Partizana Senčar je po demobilizaciji vstopil v svoje matično društvo Dinamo.

Zagreb. — Bivši branilec Lokomotive Ivica Kolaković bo treniral Kvarner z Reke.

Zagreb. — Na mednarodnem tekmovanju v Maratonu na Dunaju, ki bo 30. julija bodo sodelovali tudi jugoslov. maratonci Krajcar, Skenderović in Ljubljančan Lisizza. Zmagovalec Bosanac ter drugoplasirani Glogovac pa se pripravljata za evropsko prvenstvo.

Karlovac. — V Karlovcu je bilo srečanje najboljših hrvat. in slov. teniških igralcev. Zmagali so reprezentanti Hrvatske s skupnim rezultatom 18:6. Točke za Slovenijo so si priborile mladinka Najbolšič sta igrala pri Hrvatih Petrović pri Slovencih pa Čebular.

MEDNARODNI ŠPORT

Bratislava. — V lahki atletiki je češkoslovaška moška ekipa nepričakovano visoko premagala Madžare s 109,5 : 91,5, medtem ko je madžarska ženska ekipa zmagala s 57 : 49 točkami. Najboljši rezultati: 400 m: Podebrad (ČSR) 49,6; 5000 m: Zatopek 14:28,6; 10.000 m: Zatopek 29:54,2; daljina: Fikejz (ČSR) 7,18; kopje: Varseghi (M) 64,18; kladivo: Nemeth (M) 57,37 m.

Napoli. — Atletska reprezentanca Italije je premagala reprezentanco Švice s 104 : 74. 100 m: Lecesse (I) 10,8; 400 m: Grossi (I) 49,3; 400 m zapreke: Filipu (I) 53,7; 4×100 m: Italija 41,9; 4×400 m: Italija 3:16,2; višina: Wahli (Š) 1,92 m; disk: Tossi (I) 53,46 m.

Reykjavik. — Nov islandski rekord na 200 m je postavil Haraldsson z 21,5. Tudi drugi rezultati so odlični, tako da imajo Islandčani lepe izglede za dober plasma na evropskem prvenstvu (100 m 10,7).

Moskva. — Ženska štafeta Dinama iz Moskve je s časom 1:40,6 porušila v štafeti 4×200 m stari svetovni rekord, ki ga je 27. avgusta 1944 postavila nizozemska ekipa z 1:41,0.

Oslo. — Na atletskem mitingu je Norveška premagala Dansko s 124:90. Najboljši rezultati: 5000 m: Stokken 14:28,8; skok s palico: Kaas (N) 4,05 m; kladivo: Strandly (N) 54,35 m.

OBVESTILA

POVRATEK OTROK PRVE IZMENE POČITNIŠKIH KOLONIJ

Okrajna počitniška letovanja

Okraj Celje-mesto: Škofja Loka (Trebija) Celje, 30. 24. julija 11.56.

Okraj Celje-okolica: Šmartno ob Paki (Letuš) Celje, 50. 26. julija 9.11.

Okraj Črnomelj: Domžale (Dragomelj) Črnomelj, 50. 25. julija, 5.53.

Okraj Grosuplje: Šmartno ob Paki (Brdce pri Mozirju) Grosuplje, 50, 26. julija 9.11.

Okraj Kamnik: Dobova (Dobova) Kamnik, 80. 25. julija, 9.25.

Okraj Kočevje: Škofja Loka (Železniki) Kočevje, 80, 26. julija 8.06.

Okraj Kranj: Celje (Celje — dom T. Čečeve (Kranj, 55, 24. julija, 10.39. Metlika (Metlika dij. dom) Kranj, 60, 25. julija, 5.10. Celje (Vransko) Kranj, 55, 26. julija, 10.39.

Okraj Jesenice: Stična (Stična) Jesenice, 120, 24. julija, 8.24.

Okraj Krško: Laško, (Laško) Krško, 50. 25. julija, 6.11 Radgona (Radgona) Krško, 50, 26. julija, 14.00. Celje (Celje — Nova cerkev) Krško, 50. 24. julija, 10.39.

Okraj Ljubljana-okolica: Medvode (Preska) Ljubljana, 100. 24. julija, 8.21.

Okraj Novo mesto: Loka pri Zidanem mostu (Loka pri Zidanem mostu) Novo mesto, 60, 25. julij, 5.5. Radeče pri Zidanem mostu (Radeče pri Zidanem mostu) Novo mesto, 60, 25. julija, 5.56.

Okraj Šoštanj: Polje (Polje) Šoštanj, 100, 24. VII. 8.41.

Okraj Trbovlje: Šmartno ob Paki (Gorenjigrad) Trbovlje, 80. 26. julija, 9.11. Brežice (Cerklje) Trbovlje, 60, 25. julija, 9.36. Brežice (Brežice) Trbovlje, 70, 25. julija 9.36. Škofja Loka (Gorenja vas) Trbovlje, 50, 26. julija, 11.56.

Okraj Trebnje: Ormož (Ormož) Trebnje, 50, 26. julija, 5.48.

Okraj Lendava: Ruta (Sv. Lovrenc na Poh.) Lendava, 80. 2 5.julija, 6.55.

Okraj Ljutomer: Loče (Loče) Ljutomer, 60, 25. julija, 7.42.

Maribor-mesto: Gor. Dolič (Sv. Florjan) Maribor, 60. 23 julija, 9.38. Podvelka (Ribnica na Poh.) Maribor, 60, 23. julija, 11.40. Strnišče (Ravnopolje) Maribor, 100, 26, julija, 6.55. Ormož (Ormož) Maribor, 60, 26. julija, 5.48. Črešnjevec (Črešnjevec) Maribor, 50, 26. julija, 8.23.

Maribor-okolica: Vel. Nedelja (Vel. Nedelja) Maribor, 100, 26. julija, 5.59. Šmarje pri Jel. (Šmarje pri Jel.) Maribor, 100, 26. julija, 8.32.

Okraj Murska Sobota: Il. Bistrica (Il. Bistrica) Murska Sobota, 70, 25, julija, 7.57.

Okraj Poljčane: Limbuš (Limbuš) Poljčane, 100 25 julija, 7.23.

Okraj Ptuj: Slovenjgradec (Podgorje) Ptuj, 50, 25. julija, 7.16. Slovenjgradec (Slovenjgradec) Ptuj, 50, 25. julija, 7.16.

Okraj Radgona: Rače (Fram) Radgona, 80, 25. julija 9.02.

Okraj Slovenjgradec: Ptuj (Ptuj) Slovenjgradec, 105, 25. julija, 6.28.

Okraj Poljčane: Rogaška Slatina (Sv. Križ pri Rog. Slatini) Poljčane 80, 25, julija, 7.51.

Okraj Idrija: Bled Jezero 80, 25. julija, 7.51. (Ribno pri Bledu) Logatec, 60, 25. julija, 9.41.

Okraj Il. Bistrica: Sevnica (Sevnica) Il. Bistrica, 90, 26. julija, 10.18.

Okraj Sežana: Škofja Loka (Poljane) Sežana, 60, 25. julija 11.55.

Amica, hčerki Metka in ostalo sorodstvo. —

Okraj Idrija: Bled Jezero 80, 25. julija, 7.51. (Ribno pri Bledu) Logatec, 60, 25. julija, 9.41.

Okra. Il. Bistrica: Sevnica (Sevnica) Il. Bistrica, 90, 26 julija, 10.18.

Okraj Sežana: Škofja Loka (Poljne) Sežana, 60, 25. julija, 11.55.

PIONIRSKA IN MLADINSKA TABORJENJA

Odhodi iz taborenj se ravnajo po dnevu prihoda t. j. po preteku 12 dni. Prevoze naj urede uprave direktno z odhodnimi postajami. Prijaviti je odhode vsaj dva dni prej.

*

Opomba: Prvi kraj je odhodna postaja, drugi sedež kolonije, tretji namembna postaja. Prva številka, število otrok, drugi dan odhoda, in zadnji čas odhoda vlaka.

Opozarjamo vse osebje, da odgovarja za otroke toliko časa, dokler jih ne preda staršem oziroma posameznim spremljevalcem. Isto velja za vodiče.

Nadaljnja obvestila sledé.

Ministrstvo za prosveto

ŠAH

KMOCH V ROGAŠKI SLATINI

Internacionalni mojster Hans Kmoch je odigral v soboto v Rogaški Slatini simultanko proti 30 igralcem. Igre so se udeležili tudi številni zdraviliški gostje. Mojster Kmoch je 20 partij odločil v svojo korist, 2 je izgubil in 8 remiziral. Proti mojstru je dobil prof. Grašer in en zdraviliški gost, remizirali pa so Verk, Fable, Krklec, brata Kitak in še trije zdraviliški gostje.

ŽENSKO PRVENSTVO SRBIJE

Pred dnevi se je končal turnir za letošnje žensko prvenstvo Srbije, na katerem je sodelovalo 10 igralk. Prvo in drugo mesta sta zasedli Kuderna in Andrić po 7 točk, sledi mlada Bačić 6 točk, Janković 5,5, Ilić 5, Ježek 4,5, Marut 4, Damjanov 3, Milinković 2,5, Teofilović 0 točk. Odlična Jovanović letos ni igrala.

DNEVNE VESTI

Planinsko društvo, Celje svojemu članstvu in prijateljem da bo na pogorišču Mozirske koče na Golteh postavljen v najkrajšem času provizorij. Dotlej pa bo oskrbnik nudil obiskovalcem hrano in pijačo pod šotori.

Obvestilo. Ministrstvo prosvete obvešča, da se bo II. izmena vseh vrst počitniških letovanj in taborenj začela s 5. avgustom 1950. — Ministrstvo prosvete. 4056

Vsi alpinisti univerze in prijavljenci za tečaj v Vratih imajo obvezen sestanek v sredo ob 17. uri v sobi 77 na univerzi. — Odbor alpinističnega odseka. 4058

Škocjanske jame pri Divači bodo v nedeljo 23. t. m. od 10—18 razsvetljene. Obiskovalci bodo lahko občudovali ogromne prostore podzemske soteske Notranjske Reke. — Kraške jame Slovenije, Postojna. 3966

Železniški tehnikum v Ljubljani podaljšuje natečaj za sprejem do vključno 25. julija 1950.

Mesto venca na grob pok. Leopolda Jagra poklanja Teren XII. 500 din slepi mladini. Iskrena hvala!

GLEDALIŠČE

OPERA

Veseli teater 90' ob 19.30 in 21.30.

Predprodaja vstopnic pri operni blagajni vsak dan za vse predstave od 16. ure dalje. Ob nedeljah predprodaja tudi od 10—12 dopoldne. Predprodaja vstopnic za sindikate od 11—12 in to neomejeno število!

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Sreda 19. julija ob 20.30: Prizori iz: Linhart: »Matiček se ženi«, Župančič: »Veronika Deseniška«, Vaše: »Visoka pesem«, Jurčič-Levstik: »Tugomer«, Držić: »Dundo Maroje«. Za udeležence režiserskega tečaja Ljudske prosvete.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Letno gledališče

Sreda 19. julija ob 19.30: Držić: »Dundo Maroje«.

Sobota 22. julija ob 19.30: Držić: »Dundo Maroje«.

Nedelja 23. julija ob 19.30: Držić: »Dundo Maroje«. Zadnjič. — Zaključek gledališke sezone.

Predprodaja vstopnic v soboto in v nedeljo od 10—12 v Titovem domu in dve uri pred predstavo na letnem gledališču. Opozarjamo na točen pričetek. Konec pred 23. uro.

RADIO

Dnevni spored za sredo 19. julija

Poročila ob 5.15, 6, 12.30, 15, 19, 22 in 23.30 — 5 Jutr. pozdrav — 5.30 Pesmi borbe in dela — 5.50 Jutr. tel. — 6.10—7 Zab. jutr. spored — 12 Opoldanski koncert — 12.40 Lahka orkestralna glasba — 13 Oddaja za ljudske odbore — 13.20 Križem po Jugoslaviji v pesmi in plesu — 14 Igra Veseli kvintet — 14.30 O našem knjižnem trgu — 14.40 Iz baletov Sergeja Prokofjeva — 15.10—15.30 Glasba iz Južne Amerike — 18 Glasbena oddaja za pionirje — 18.20 Univ. prof. dr. Bogo Grafenauer: Kmečki upori na Slovenskem — III. del — 18.40 Koncert violinista Uroša Prevorška, pri klavirju Marjan Lipovšek — 19.15 Lahek spored izvaja tamburaški orkester KUD-a Fran Levstik iz Vlča p. v. Matka Šijakoviča — 19.50 Ob izpolnitvi polletnega plana — 20 Poje zbor oblačilne produktivne zadruge v Ljubljani, vodi Dore Matul — 20.20 John Galsworthy: Bivša štev. 299 — 21.10 Slovenska simfonična glasba — 21.30 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana p. v. Mihe Gunzka, poje Zoran Kržišnik — 22.15 Zazibalke — 22.30 Iz del J. S. Bacha — 23.35 Konec oddaje.

KINO

LJUBLJANA UNION: Angleški film »Rdeči čeveljčki«. Brez žurnala. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15.

MOSKVA: Jugoslov. umetniški film »Jezero«. Mesečnik JA 14. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15

SLOGA: Sovjetski film »Jan Rajnis«, Srbski mes. 26. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15.

TIVOLI: Ameriški film »Ljubavna pesem«. Obzornik 40, Znanost in tehnika 3 in mesečnik JA. Predstava ob 20.30.

LITOSTROJ: Poljski film »Jeklena srca«, filmske novosti 8.

MARIBOR PARTIZAN: Francoski film »Človek človeku«, mesečnik JA 15.

UDARNIK: Ameriški film »Državljan Kane«, črnogorski mesečnik 4.

CELJE LETNI: Francoski film »Ob zori«, bosanski mesečnik 27.

KAMNIK: Avstrijski film »Dolga pot«, hrvaški pregled 9.

JESENICE MESTNI: Sovjetski film »Beli volčjak«, Obzornik 34.

KRANJ STORŽIČ: Ameriški film »Njen obraz«, Obzornik 42.

BLED: Ameriški film »Tarzan zmaguje«, kratki film Vode nam bodo pokorne.

VRHNIKA: Ameriški barvni film »Guliverjevo potovanje«, tednik.

DOMŽALE: Nemški film »Ni prostora za ljubezen«, Znanost in tehnika 5.

ŠOŠTANJ: Sovjetski film »Bogata nevesta«, filmske novosti 208.

SEŽANA: Sovjetski film »Dubrovski«, risanka, Pesem veselja.

KOČEVJE: Sovjetski film »Dnevi in noči«, mesečnik JA 11.

ROG. SLATINA: Ameriški film »Sestri iz Bostona«, tednik. Pionir 8.

PRESKRBA

ZAKLJUČEK DELITVE SLADKORJA ZA MESEC JUNIJ 1950

Poverjeništvo za trgovino in preskrbo MLO v Ljubljani obvešča potrošnike, da se deli sladkor na dosedaj razpisane odrezke za mesec junij t. l. samo še do vključno četrtka 20. julija t. l.

Opozarjamo potrošnike, da se po tem dnevu sladkor za mesec junij ne bo v nobenem primeru več izdajal, zato naj si ga nabavijo.

Naročamo vsem prodajalcem racioniranih živil, da prijavijo zalogo maščobe in sladkorja, preostalo po končani delitvi za mesec junij t. l. brezpogojno v petek 21. t. m. svoji upravi, skladišča na direktno pristojnemu RLO-ju.

OBIŠČITE II. REPUBLIŠKO RAZSTAVO

lokalne industrije, obrti in komunalne dejavnosti RL Slovenije od 22. julija do 6. avgusta t. l. Razstava bo v Ljubljani v državni gimnaziji »Bežigrad«. 50% popusta na železnicah. Na odhodni postaji zahtevajte obrazec K 13. Revija obličil! Zabavni vrt!

ŠOLSTVO

VPIS V I. RAZRED TEKSTILNEGA TEHNIKUMA V KRANJU

se podaljša do 31. julija 1950.

Za vpis je treba predložiti naslednje dokumente:

1. Prošnja za sprejem kolekovana z 10 din.
2. Spričevalo o nižjem tečajnem izpitu.
3. Rojstni list.
4. Potrdilo o volivni pravici (prilože nad 18 stari prosilci).
5. Potrdilo o eventualno opravljeni praksi (neobvezno).

Možen je tudi pismen vpis ali vpis po kaki drugi osebi.

OBVESTILO

Zavod za slepo mladino v Ljubljani sprejema z novim šolskim letom 1950-51 slepe otroke v starosti od petega leta dalje. Sprejema tudi slabovidne učence, ki ne morejo slediti pouku v normalnih šolah.

Zavod ima sedemletko, pletarsko ročno delavnico, glasbeno in gospodinjsko šolo ter telefonske in strojepisne tečaje.

Ker so tudi slepi otroci šoloobvezni, prosimo šolska upraviteljstva in KLO, da poskrbe, da bodo starši slepih otrok takoj vložili prijavo za sprejem. — **Uprava zavoda za slepo mladino Ljubljana, Marmontova 24.**

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM!

Potrošniška zadruga Blaslovče s poslovalnico Gomilske je prešla 3. julija 1950 v likvidacijo.

Pozivamo vse upnike in dolžnike, da do 15. avgusta 1950. prijavijo vse svoje dolgove. Predložene obračune po navedenem roku ne bomo upoštevali. — **Potrošniška zadruga Braslovče.**

OGLASI

JOPICO novo, volneno, rdečo, sem izgubila v nedeljo v Sostrem ali na avtobusu do Most. Najditelja prosim, da jo proti nagradi odda v mlekarni, Sv. Petra cesta 46.

MLAD VOLČJAK, črnorjave dlake se je izgubil pred enim tednom. Najditelj se prosi, da odda svoj naslov v oglasnem oddelku »Ljudske pravice«.

RJAVA AKTOVKA s tablico od kolesa štev. 33357 in električnim orodjem ter drugimi predmeti mi je bila vzeta v nedeljo 16. t. m. v bližini kuhinje št. 8 v Sostrem. Najditelja prosim, da jo vrne Kongresni trg. št. 16, Ljubljana, Petrič. 4057

OBVESTILO. Našla se je večja vsota denarja 16. julija t. l. na dan obletnice ustanovitve »Tomšičeve brigade« na poti v Češnjico, na prostoru partizanskega tabora. Naslov najditelja v oglasnem oddelku »Ljudske pravice«. 4060

OSMRTNICE

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo žalostno vest, da je v nedeljo 9. julija ob 13 v Bučki na Dolenjskem tragično preminila naša zlata nenadomestljiva nadvse ljubljena ženka, hčerka, sestra, svakinja in nečakinja, komaj 18 letna **MILICA FLORIJANČIČ** roj. **GORENC.** — Globoko žalujoči in neutolažljivi mož Ivo Florjančič, starši, brata in sestra Gorenc, Florjančič, Varl, Bravč in ostalo sorodstvo.

Nenadoma naj je zapustil moj ljubi mož, oče, brat **JOŽE ŠULIGOJ**, uradnik RLO II. Pogreb dragega pokojnika bo v sredo 19. julija ob 17. uri iz žal — mrliške vežice sv. Krištofa na pokopališče. — Žalujoča žena Anica, hčerke Metka in ostalo sorodstvo. — Ljubljana, dne 17. julija 1950.

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš dragi mož in oče **FRANC ERJAVEC.** Na zadnji poti ga bomo spremili v četrtek ob 17. uri iz kapele sv. Antona na Žalah. — Žalujoči: žena, otroci in ostalo sorodstvo.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Dušan Bole — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6 — Uprava: Kopitarjeva 2 — Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65 — Telefon naročninskega oddelka 30-30 — Telefon oglasnega oddelka 36-85 — Štev. ček. računa 604-90601-0

GABER **ZA RAZORE** 32

Jurij je spet segel po vžigalicah. Roka se mu je tresla, srce pa mu je jelo vznemirjeno razbijati. Previdno je prižgal, ker pa se mu je zazdelo, da je pod Tomažinom zopet zašumelo seno, je hitro ugasnil plamenček.

Zopet je nekaj minut napeto prisluškoval. Razen razbijanja lastne žile ni slišal ničesar. »Ali sem baba, ali kaj?« se je v mislih ošteval, da bi se pomiril. Prižgal je novo vžigalico in jo vtaknil v luknjo lija. Prve bilke so se takoj vnele. Toda, ker je bilo v liju seno stlačeno, se ogenj ni hotel razplamteti. Po prvih plamenčkih je v liju le še tlelo.

Segel je z roko v lij in razrahljal seno. Zdaj so se plameni bolj prijeli kakor prvič. Prestrašil se je, da bi ga svetloba izdala in je hitel proti izhodu.

Ko je bil planil mimo Tomažina, se je ta dvignil. Jurij ni utegnil pogledati, ali je samo sedel, ali je celo vstal. Srce mu je od strahu skoraj zastalo, nato pa mu je jelo razbijati s podvojeno hitrostjo. V hipu se mu je orosilo čelo. Sredi hleva se je spotaknil in padel. Prav tedaj je zaslišal za sabo prestrašene krike.

»Jurij, Jurij, Jurij!«

Jurij je bil hipoma zopet na nogah. »Moral bi ga ubiti, da me hudič ne izda,« se mu je porodila hipna misel. Toda ni se utegnil ozreti niti za hip. Razdalja do vrat se mu je zdela strašno dolga. Končno pa jih je le dosegel. V hipu je bil zunaj in zaloputnil vrata za seboj. »Ključ, ključ!« mu je plahutalo po možganih, ko je z drgetajočo roko tipal po ključavnici. Ko je dotipal ključ, ga je hitro zavrtel. Oddahnil se je, kakor da je ušel veliki nezgodi. Oprezno se je ozrl okrog sebe, da bi si izbral najbolj varno pot.

Tedaj pa je že začelo butati po vratih.

»Jurij, Jurij, za božjo voljo, odpri! Ali me hočeš živega sežgati?«

Nič več ni smel čakati. Kričanje bi utegnilo koga priklicati. Planil je ob steni proti vrtovom, da bi se skril med drevjem. Toda ko je hotel zaviti okrog vogla, je skoraj zadel ob žensko, ki je prihajala v smeri od Kovača. Planil bi nazaj, pa ni več utegnil, skozi okna hleva je že udarjala rdeča svetloba. Poleg tega pa je oni še vedno butal na vrata in kričal: »Jurij, odpri, odpri!«

»Kaj se hudič ne spomni, da bi skočil skozi okno!« je Jurij preklinjal. V razburjenju se še spomnil ni, da bi Tomažin gotovo povedal, kdo je zažgal, če bi se rešil. V tistih trenutkih se je bal samo njegovega kričanja. Ko je hitel mimo ženske, se mu je zdelo, da se je ustavila in prisluhnila.

Da bi ga ne spoznala, je potegnil klobuk globoko čez oči in je obraz obračal v stran. Toda za hip se je le ustavil s pogledom na njej. Bila je njegova žena.

Prebledel je. »Kaj mi mora hudič tudi tu križati pot?« Kakor prej za Tomažina, se mu je tudi tedaj porodilo v mislih: »Moral bi jo ubiti, da me hudič ne izda.«

Tudi Marija ga je spoznala. Obstala je, nato pa ga poklicala:

»Jurij, Jurij!«

Zavrlo mu je korak. »Hudič me je spoznal,« je zaklel. Porodila se mu je bojazen. »Če me izda?... Lastnega moža ne bo izdajala,« se je skušal potolažiti.

Toda naprej ni smel. Bil je že kakih deset korakov od nje, pa se je vrnil. Trdo jo je prijel za roko in siknil:

»Molči, slišiš, molči!«

Začudeno ga je pogledala, ko pa se je srečala z njegovimi divjimi očmi, ji je šel od strahu srh po telesu. Skušala se mu je iztrgati, tedaj pa jo je zmotil silen krik:

»Jurij, Jurij, odpri! Kaj me hočeš živega sežgati?«

Zdelo se ji je, kakor da sliši blaznega človeka. Vsa zmedena in prestrašena ni vedela, kaj bi. Klicanje pa je postajalo vse bolj zamolklo in hripavo.

Ozrla se je proti hlevu. Vsa okna so bila rdeče osvetljena, na enem pa se je nenadoma pojavila temna senca človeka. Obstala je, se zamajala, omahnila. Nato pa ni bilo več slišati nobenega glasu.

Jurij je še enkrat siknil: »Molči! Slišiš, molči!« Potegnil jo je čisto k sebi in ji stiskal lehti, kakor da ji hoče streti kosti. Tedaj je s ceste nekdo zavpil:

»Goriiiiiii!«

Jurij je ženo spustil in tudi pričel kričati: »Gori! Gori! Gori!«

Marija pa je planila proti hlevu. Pod oknom, ki je bilo kake tri metre od tal, je ležal človek in hropel. Sklonila se je k njemu, mu skušala pomagati na noge, toda oni si ni prav nič pomagal.

Dvignila mu je glavo ter pri tem zatipala ostro skalo in nekaj lepljivega. »Kri, o bog, ali se je ubil?« se je prestrašila.

Po vasi pa so še vedno odmevali kriki, ki so budili ljudi iz spanja.«

»Gori! Gori! Gori!«

Tudi Jerneja in Turka je vrglo kvišku. Planila sta v noč. »Kje gori, kje?« sta zmedeno vprašala, kakor da ju je vrglo iz nočnega spanja.

Hitela sta za glasovi.

»Kristus, hlev gori, naš hlev!«

Pred hlevom pa je že bila majhna gruča ljudi. Nekdo je kar naprej kričal: »Kramp, drog, sekire... Kateri hudič je vrata zaklenil?«

Dva fantina sta prinesla neko orodje. Ljudje so divje navalili na vrata. Ko sta Jernej in Turk prihitela do vrat, so se ta že vdala.

Iz odprtine se je privalil gost, smrdljiv dim. Med mukanjem živine se je slišalo prasketanje ognja in pokanje tramov. Ljudje se niso menili za nevarnost, skočili so k živini, ki se je trgala z verig.

Jernej je z drugimi planil v hlev. »Na oni konec, na oni konec, tam je že vse v ognju!« Hitel je k zadnjemu volu. Žival je nategovala verigo, njemu pa so roke drhtele, da je bil kakor brez moči. Ni in ni mogel vola odvezati. »Sekire, sekire!« je kričal. Nekdo mu je pomolil z roko sekiro. Dva, trikrat je mahnil v les, kjer je bil pritrjen klin, pa se je vol sam iztrgal od korita.

Živina je bila zbegana od ognja in ljudi, ki so kričali drug proti drugemu kakor ponoreli. Zato tudi odpeta ni znala najti poti na prosto. Le z veliko težavo so jo reševalci naganjali ven.

V dobrih desetih minutah je vendar bila vsa živina rešena. Le švicarski bik je bil še priklenjen k jaslim. Plamen se je prilizal skoraj že tik njega in bik je divjal, da se nihče ni upal blizu. Nazadnje je Jernej le ujel vrv, ki je bila pripeta na obroč v nosnicah. Nekdo pa je s sekiro udaril po lesu, da je veriga popustila.